Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5419 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 22/5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1903 ՇԱԲԱԹ 15 ՌԱՄԱԶԱՆ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5419

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Քամանիսо փողոց Թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱՔԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան	140	դրս
» » » » վեցամսեայ	70	»
» » » » եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	40	Ֆր.
» » » վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերէ:

Մեծուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ԶԱԽ

ՍԻՆԿԷՐԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Գոլիս հաստատուած կարի մեքենաներու վաճառատան ամէնահինը, «Սինկէր», այս երկրորդ տարին է որ մասնաւոր ցուցահանդէս մը կը բանայ իր Բերայի մասնաճիւղին մէջ, հանրութեան առջեւ պարզելով այն հրաշալիքները որոնք այսօր ձեռք կը բերուին իր մեքենաներուն շնորհիւ:

Եւ «հրաշալիք» բառը թող չափազանցութիւն մը չենթադրուի հոս: Անոնք որ Սինկէրի ցուցահանդէսը այցելեցին առիթը ունեցան, պէտք չունին այդ մասին ո եւ է բացատրութիւն լսելու: Իսկ անոնք որոնք այդ ցուցահանդէսը չեն այցելած, թող երթան անգամ մը, եւ իսկոյն պիտի համոզուին:

Տակաւին քանի մը տարի առաջ, ընդհանուր կարծիքը սա էր թէ կարի մեքենայ մը պարզ կարի մը ծառայելէ զատ ոչ եւ է օգուտ չունի, եւ ամէն մարդ տեսակ մը կասկածով կը դիտէր պուսրդի քանի մը աշխատութիւններ՝ որոնք պարբերաբար ներեղուկ կ'ելլային Սինկէրի վաճառատանց ցուցափեղկերուն մէջ: Դիտողին եւ այդ բանուած քերուն մէջտեղ՝ ցուցափեղկին ապակին կար, եւ մարդիկ իրաւունք ունենալ կը կարծէին քիչ մը թերահաւատ ելլալու: Եւ յետոյ, չէին ալ ուզեր հաւատալ թէ կարի մեքենաներու ճարտարարուեստը կրնայ այդ ատաճման կատարելագործուիլ:

Այսօր սակայն, ապակի, եւայլն չկայ. ամէն բան մէջտեղն է, ամէն բան ցուցադրուած է աքանչելապէս լուսաւորուած սրահներու մէջ, եւ ուզողը, մանաւանդ թերահաւատ եղողը ոչ թէ միայն կրնայ չշօշափել արդէն իսկ աւարտած գործեր, այլ նաեւ տեսնել նոյն այդ հրաշալիքներուն գործածելը՝ իրենց աչքերուն առջեւ: Պիտի գտնէ նաեւ գործաւորուհի աղջիկներ եւ կամ պաշտօնեաներ՝ որոնք կատարեալ համբերատարութեամբ ու փութկոտութեամբ իրեն պիտի բացատրեն ինչ բան որ եւնայ, հարցուցածներուն:

Վաճառատան մը համար անշուշտ պըղտիկ բան չէ այդ կարդի ցուցահանդէս մը եւ այդ ասպիսի համարձակ վերաբերում մը՝ հանրութեան հետ: Սակայն կը նշանակէ թէ կատարեալ վստահութիւն մը ունի իր ապրանքին վրայ, տակաւին կը նշանակէ թէ իր ծանուցումները չատ հեռու են հասարակ ուէքլամներու բնոյթը ունենալէ, թէ իրականութիւնը, թերեւս իրականութենէն ալ պակաս բան մը կը յայտնեն միայն:—Աւասիկ ապրանքներս, կ'ըսէ, անաւարտիկ անցնցմով պատրաստուած գործեր, անաւարտիկ գործաւորուհիներ՝ որոնք տիղդ այդ գործերը կը պատրաստեն ձեզմէ մէկ քանի քայլ հեռու. հոս ալ ատ էք ձեր աչն պէս, նայեցէք, քննեցէք, հարցուցէք ի՛նչ որ ուզէք. մենք վարձ մը չենք պահանջեր մեր յոգնութեան համար. կ'ուզենք միայն որ համոզուիք թէ բացարձակապէս անկեղծ ենք մեր ծանուցումներուն մէջ, ուրիշ ոչինչ:

Եւ հարկ կա՞, ըսելու թէ ամէն վաճառական գործը չէ՛ ասիկա:

* * *

Ես հոս ոչինչ պիտի ըսեմ այդ ցուցահանդէսին նկատմամբ, թերթերը պակաս բան մը չթողուցին արդէն: Իմ նպատակս է ժողովուրդին հասկցնել սա պարագան թէ Սինկէրի մեքենայ մը այսօր ընտանիքի ո՛ եւ է մէկ անդամին պէս պէտք է անհրաժեշտ դառնայ հաւասարապէս ամէն տան համար: Պէտք է ամէն տունէ ներս մտնէ, եւ ասիկա՝ անոր համար որ ամէն բանի կրնայ ծառայել: Եթէ կարօտ ընտանիք մը անոր չնորհիւ կրնայ հացի սակ մը հանել եւ ապրիլ, հարուստ կին մը կամ աղջիկներ կրնան իրը պարզ հաճոյքի, ժամանցի եւ զբօսանքի առարկայ մը նկատել զայն, գոնէ այն վայրկեաններուն՝ ուր ձանձրոյթը կը ճնչէ իրենց վրայ:

Բայց հարուստներէն աւելի՝ կարօտ ընտանիքներն են որ պէտք է անհրաժեշտ նկատեն Սինկէրին մեքենաները: Այդ կարգի ընտանիքներու պատկանող աղջիկներ՝ առուտրէն մինչեւ իրիկուն կը հիւծին կտոր մը սիւզէնի, տիվպէ եւ կամ օյա բանելու համար. բանածին քիչ անգամ գեղեցիկ բան մը կրնայ ըլլալ, եւ չատ անոնցմէ վարձք մը միայն կը բերէ: Սինկէրի մեքենայ մը՝ այսօր չատ աւելի դիւրութեամբ, ու մանաւանդ չատ աւելի քիչ ատենուան մէջ կրնայ այդ սիւզենիէն ու տիվպէն անհամեմատ կերպով աւելի գեղեցիկ կտորներ արտադրել. կտորներ որոնք երեք անգամ, չորս անգամ աւելի շահով կրնան ծախուիլ: Ուրիշներու իրենցմով արտադրուած կտորներ չատ աւելի գեղեցիկ կ'ելլան, ինչպէս արդէն առիթը ունեցան համոզուելու բոլոր անոնք որոնք Սինկէրի ցուցահանդէսը այցելեցին: Հոն ոչոյ դրուած կտորներուն մէջ կան անանկներ՝ որոնք նոյն իսկ քայլ մը հեռուէն՝ ջրաներկ պատկերներու ապատորութիւնը կը թողուն: Առողջապահական տեսակէտով ալ մեծ օգտակարութիւն մը կ'ընծայեն այդ մեքենաները, քանի որ սիւզենիին կամ տիվպէն պէս՝ աշխատողը չեն ստիպեր որ ժամերով կորաքամակ մնայ եւ աչքին լոյսը վրայ տայ:

Այսչափ առաւելութիւններ ընծայելով հանդերձ, Սինկէր ընկերութիւնը տակաւին ահագին դիւրութիւններ կուտայ առանց՝ որոնք կ'ուզեն իր մեքենաներէն օգտուիլ: Ո՛չ թէ միայն չաբաթական անոնցմէ վճարումներու դրութեամբ անդրադարձ կը դարձնէ մեքենաներու փոխարժէքին գանձումը, այլ նաեւ իր կողմէ կարգադրած մասնաւոր գործաւորուհիներ՝ թէ՛ վճառատան եւ թէ տուներու մէջ, ձի դասեր կուտան յանձնորդներուն, որչափ ատեն որ պէտք ըլլայ:

Շատերու համար թերեւս հէքեաթի պէս բաներ մը երեւան այս ամէնը: Թերահաւատներուն կը մնայ փորձել, եւ անձամբ համոզուիլ այս ամէնէն:

ԱՆՏՈՆԵՆ

ԶԱՐՄԱՅՐՕ-ԱՂԱՏԷՏԵԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Ա՛ռ քեզի լրագրական տարօրինակ խնդիր մը ալ:

Կը ցաւիմ որ, բոլորովին հակառակ իմ կամքիս, այսօր ես ալ ստիպուած եմ այդ տեսակ խնդրով մը զբաղիլ, որուն համար ներողութիւն կը խնդրեմ ընթերցողներէն, խնայանալով ուրիշ անգամ չարաչար չգործածել իրենց բարեացակամութիւնը:

Բնաւ չէի կրնար մտքիս անցընել թէ, Աղատէտի համաւաւոր ցուպին մէկ քանի հարուածները միայն բաւական պիտի ըլլային մեր երանելի Զարմայրը այդ ատաճան կատղեցնելու:

Այդ երիցս խնկելի խմբագիրը, անցեալ երկուշաբթի օր Արեւելքի յարգելի Արտոնատիրոջ ուղղուած բաց նամակ մը հրատարակելով, ան Քիշոթական խիստ խելութեամբ մը կը պահանջէր որ, Աղատէտ ծածկանունը կրող անձին բուն անունը իրեն յայտնուի:

Ահաւորդ է ըսել թէ Արեւելքի չէր կրնար այդ տեսակ անհարկի պահանջքի մը գոհացում տալ, ուստի բնաւ կարեւորութիւն չընծայելով Զարմայրի ծիծաղելի իրաւանցումին, բառ մը անգամ պատասխան չգրեց անոր:

Արեւելքի այդ լռութիւնը ա՛լ աւելի կատղեցուց մեր երանելի Զարմայրը, որ երեքշաբթի առաւօտուն կանուխ կը հրատարակէ վերջապէս իր նշանաւոր պատասխանը, որ կրնայ իր «գլուխ մենծ-գործոցը» նկատուիլ:

Այդ պատասխանին մէջ նմանը չատ քիչ անգամ տեսնուած լրբութեամբ մը սինիկոս եւ արիկայ կ'անուանէ դիս, զոր տակաւին ծածկանունով միայն կը ճանչնայ:

Այդ երկու դեհեկի ածականները, որոնք բաւական են զինքը դատապարտելու, ո՛չ թէ միայն լրագրական հրապարակին վրայ, այլ նոյն իսկ պաշտօնական դատարանի մը առջեւ, հանդիսաւոր կերպով իր ճակտին կը փակցնեմ նոքէն:

Ամէնէն զարմանալին ու տարօրինակը հոն է որ, պատշաճութեան եւ քաղաքավարութեան ամէնէն տարրական օրէնքներուն անդիտակ այդ թափթփած Զարմայրը կը բարկանայ, կը կատղի, կը զարմայրանայ, երբ իրեն կ'ըսուի թէ ինքը արտանի չէ բարոյականի դասեր տուող խմբագիր ըլլալու. մինչ տարօրինակ յանկնութիւն:

Զարմայր իր այդ նշանաւոր պատասխանին մէջ փոխանակ Աղատէտէին հարուածներուն դէմ ինքզինքը պաշտպանելու, տարին միջոցներու եւ ածականներու կը դիմէ՝ իրաւունք չտնելու համար:

«Ես խելօք խմբագիր մըն եմ, լրագրական բարքամեայ աշխատաւոր մը,—չէն եւ պայծառ մնաք, անտես մի առնէք, խնկելի Զարմայրին թապախն է:—Ինչ կ'ուզեն ինձմէ, ուրկէ՞ց ալ գլխաւելու այդ փոքրանքներու փոփանք Աղատէտէն, որ քիթէս բռնէր թող չի տար, որպէս զի օգտակար յօդուածներ գրեմ, ըսելով կ'աշխատի ասոր անոր գուլթը շարժել իր վրայ:

Այս ծիծաղելի ինքնագովական ինքնապաշտպանութենէն յետոյ մեր ընդդիմախօսը վարպետութեամբ կ'ուզէ երկու թերթերու անօրէններն ալ գործին մէջ խառնել եւ ինքզինքն ու «Սուրհանդակ»ը միեւնոյն բանը ներկայացնելով, այնպէս մը ցոյց տալ թէ իրենց անձին դէմ գրելը, պարզապէս թերթը վարկաբեկ ընել է:

Չէ, չէ՛ Պր. Զարմայր, այդ վարպետ խմբագրին հետ բնաւ գործ չունի, «տիրտը» քեզի հետ է միայն: Ուրիշ բան է, եթէ քիթդ ամէն բանի մէջ խոթելու յամառութենէդ եռ կենաս եւ գրես միայն այն տեսակ նիւթերու վրայ, որոնք քու կարողութենդ, ճաշակիդ եւ ըմբռնումդ պայմաններէն վեր չելլան, ուրիշ ճար չկայ:

Ըսա Պր. Զարմայրի, եռ թատրոններու մէջ բաց խաղեր ներկայացնելու գաղափարին համամիտ եմ եղեր. այդպէս գրած էր իր «գլուխ մենծ-գործոց» պատասխանին մէջ:

Ես չեմ յիշեր որ կեանքիս մէջ այդ մասին բան մը գրած ըլլամ:

«Comédie Française, Théâtre Rose եւ խնկելի Զարմայր իրարու հետ չեն համեմատիր», գրելը, «ես Քոնսէրվատուար է ելած եմ», «Թատրոններու մէջ բաց խաղեր ներկայացնելու է», չի նշանակեր կարծեմ:

Զարմայր չատ աւելի աղէկ բան մը ըրած կ'ելլար, եթէ այդ տեսակ պատասխան մը գրելու տեղ պարզապէս տեղը նստէր:

ԱՂԱՏԷՏ

Ե. Դ. — Վերոյիշեալ «գլուխ մենծ-գործոց» պատասխանին վերջին մասին մէջ, մեր Զարմայրը, բոլորովին փախցնելով, ինքնիրմէ դուրս ելած, պաշտօնական ֆրանսան, Մարսիլիոյ քաղաքապետը եւ Le Petit Marseillais իրար կը խառնէ եւ կ'ըսէ թէ՝ այդ քաղաքապետը իրեն համակարծիք գտնուելով, անցեալ գիշեր հրամայեր է պատռել կամ չնչել թատրոնի այն լպիրշ ազդարարութիւնները, որոնք փակցուած էին Մարսիլիոյ պատերուն վրայ:

Ասիկա ըսելէ յետոյ սա ծիծաղելի հեռեւութիւնը կը հանէ թէ ինքը, Զարմայր, եւ բոլոր Ֆրանսայի ժողովուրդը միեւնոյն կերպով կը խորհին. ասոր ըսելիք չկայ:

Ա.

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԵՐ

ԵՂԻՆ ԵՒ ՆԻՐՎԱՆԱՑԻ ԵՐԳը

Տեսած էք վերջին ամիսներուն մէջ մտածկոտ դէմքով ու վարանոտ քայլերով վախ մարմին մը, որ սաւառի պէս կը սահի կ'անցնի ամբոխին մէջէն, առանց աչ դնելու իր քովէն անցնողներուն, որոնցմէ ամէնք արգահատանքի մրմունջ մը կ'արձակեն իր եռեւէն՝ տեսնելով այն լկուած հոգիի, մոլորեալի, մարգահատի երեւոյթը եւ տարաժամ ալեւոյթը որ կը յայտնուի այդ թափառական մարմինին վրայ: Խօսող, շմոր ալ՝ որ ոչ ոք մօտը չեն տեսներ, ու հնարն չատ հեռուն, անդրաշխարհեան իրերը կանխատեսելու թափանցողութիւնը ունենալ կը թուին: Իր դէդեւկոտ քայլերը անսպասելի ուղղութիւն մը կը հետեւին: Իր ցնորատենչ գլուխը՝ հոդմակոծ խնդ ուղեւորի մը գլուխն է, որ փոթորիկներէ, մրրիկներէ տարուբերուած, պարտասուն՝ կը զդայ մռայլը հովերուն եւ սոյլը մրրիկին՝ որոնք իր շուրջը, իր վերեւ, իր ոչիը կը պտտին: Այդ նեղակոտ աչքերը բան մը փնտռել կը թուին՝ յառած դէպի վերն մը՝ ուրկէ իր անդըդիրմեան լսելիքները խորհրդաւոր ձայներ մը կը լսեն, անվերջ մշանջենի ողբերգը նիրվանային, որ մոլեգին վազքով մը ու տնարկու ողբերգու ձայնով մը խոյս կուտայ մութ ու մռայլ անդունդներէն վար գահավէժ:

Ինչ որ ալ ըսուի, դանդաղ բառուերը վերջին քառորդ դարու մէջ Միսրի, Գրիչի եւ Խօսքի ամէնէն բեղուն մարդը եղած է, մեր մտաւորական կեանքի մէջ ուշագրաւ դէմք մը, փայլուն իմաստասիրութեան մը [illegible] տակ երեւմբռնութիւնուն հետ խմորուած է իմաստասիրութեան ամէնէն հին վարդապետութիւններով: Պատմութիւնը, օր մը, ապահովապէս պիտի արձանագրէ իր անուան դիմաց՝ սա բառերը. Իր ժամանակակիցներեն չհասկցուած տաղանդ մը, որ նիւթապաշտ դարու մը մէջ ապրեցաւ միաթիւ կեանք մը խորհրդապաշտ իմաստասէրի: Ու այս վէճը չափազանցուած դրվեստ մը կամ պարապ չպիտի ըլլայ, անո՛ր համար որ Նիրվանան երգեց, ու հոգիով սուզուեցաւ միշտ անոր մէջ. այդ դաղափարով թաթաւուն իր միաքը կ'արտացոլայ իր բոլոր գրութիւններուն մէջ, մանաւանդ իր վերջին գրուածներուն մէջ՝ դարս ցանցնեց հոս ու հոն, օր մը ան թերթին, օր մը միւսին տալով նախապատուութիւն:

Յաւիտենականութեան այդ երգը անգամ մը ալ հնչեցուց իր Սրտի երգանը քերթուածով դոր չատեր դոց ըրին իրենց նկարագրի արտայայտութիւն մը՝ եւ անուշ արձագանգ մը մարդկային հոգիին: Այն սէրը, այն պաշտումը դոր կը դնէ անծանօթ էակի մը, բացակայ Հուրիին առաջ, չէ այն աշխարհային, անցաւոր, ունայն սէրերէն դոր կը զդայ ամբոխը: Այդ սէրը որ Նիւթին հետ առընչութիւն չունի, անմարմին, իսկական բան մըն է որ հոգիին մէջ, հոգիին հետ կ'ապրի ու հոգիին անմահութեամբն է պարարուած:

Սրբապէղծ բան մը պիտի ըլլար այդ տեղ աշխարհիկ սէր մը ենթադրել, եւ կամ հունաւոր սէր մը որ առարկայականին կը յանգի եւ որ մարմինին հետ վերջ կը գտնէ: Բերթողին հոգին՝ այդ բառն զգացուցին գրաւուած՝ յաւիտենական ուխտ մը կ'ընէ, որ բարեպաշտ հաւատացեալին աղօթքն է: Այդ սէրը պիտի ասէ «աներեւի անլոյս արփիէն» ալ եռքը, պիտի մխայ՝ «սեւ աչքը լուսնին աղօտ ցոլքը մարէլէ» եռքն ալ, ու եռքը՝ «ոգւոյն անցօղ, մոր ծիծին՝ անկաթ» մնալէն ալ եւ «վճիռ լճակը փոսի մը փոխարկուելէն» ալ եռքը: Նիրվանային ձա՛յնն է այդ ուխտը, հանդերձեալին հաւատքով առլցուած հոգիին աւանն է, քսաներորդ դարու հաւատացեալին «խօսքն է ընդ Աստուծոյ»: Այդ սէրը՝ անպայման, անանկնկալ ու, խորունկ ու խորհրդաւոր ղդացում մըն է, որ կոյսին կախարդող աչուրներուն չի ձգտիր, ո՛չ ալ շուշան դէմքի մը կամ նուռ շուրթերու, այլ կախարդող հոգիի մը, շուշանի անծուութեամբ սիրտին ու քրքմագոյն լուսապլաւին՝ որով չրջապատուած է Հա՛ր Հաւրին: Անիկա դաւրս է, գերի է վե՛ր ամէն հաչիւ՝, ամէն նկատումէ եւ պայմանէ: Տարիքի, հասակի չի՛ նայիր, տեղ եւ ժամանակ չի՛ ճանչնար: Հոգիէն բղխող եւ դէպ ի «Հոգեակն» երկնցնող ծիածանի երփներանդ ճառագայթումն է ան:

Լէօրարաթի ըսածին պէս, իտէալ կնոջ գեղեցկութեան՝ աւելի հոգեկան հրապոյրներուն ներշնչած սէ՛ր է դոր բարձրագոյն պաշտողները միայն գիտեն ղդալ եւ դոր ճանչնալ ամէն հոգիի որուած չէ...:

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՓԻՐՈՆԻԿ

ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ

Ժամանակակից արհեստագործութիւններու մէջ իրաւամբ ելեքտրականութիւնը առաջին տեղը կը գրաւէ այսօր, իր մատուցած անգնահատելի, բազմաթիւ ծառայութիւններովը:

Դեռ վերջերս Պէլիկէն զրկուած եւ Մասխի մէջ հրատարակուած ուշագրաւ յօդուած մը այդ պարագան չատ ցայտուն կը բացատրէր. [illegible] տարի ուան մէջ 210 քիլոմէթր տալով միայնակ՝ ինչ որ ամէնէն դիւրաշարժ, ամէնէն արագաթռիչ կարծուած ծիծեռնակներուն ունեցած արագութեան կրկին է:

Սակայն պէտք չէ մոռնալ թէ ելեքտրականութիւնը որքա՛ն գործածական այսինչ կամ այսինչ արհեստներու մէջ, նոյնքան եւ թերեւս ա՛լ աւելի գործածական դարձած է բժշկութեան մէջ, մանաւանդ այս վերջին տասնեակը:

Շատ մը հիւանդութիւններու, օրինակի համար դնդեղներու ակտրութեան, ջղային պէս պէս հիւանդութիւններու (մանանարութիւն, կողմնանարութիւն, անդամալուծութիւն) զօրաւոր դարմաններէն մէկը ելեքտրականութիւնն է միայն այսօր:

Դարձեալ մը, որ ջղային զօրութեան պակասումով ակարացած է, իր պաշտօններուն կիրառութիւնը կատարելու համար, ելեքտրական հեղանիւթին մէջնորդութեանը պէտք ունի:

Այս հեղանիւթը այնչափ արագընթաց եւ նուրբ է որ մարդկային մարմնոյ ամէն մասերուն մէջ կը մտնէ եւ կարծես կեանք կուտայ անոնց՝ որոնց քով այդ կեանքը մարած վիճակի մէջ կը գտնուի:

1800 – 1820 տարուան բժիշկներէն կաղմախօսներէն, ընդհանրէն չատեր ելեքտրականութիւնը բժշկութեան մէջ մտցնել փորձեցին եւ իրենց այս ջանքերը չատ անդամներ յաջողութիւնով պըսակուեցան:

Առաջին անգամ ըլլալով Նոյէ անունի բժիշկը այս օգտակար գաղափարը ունեցաւ. անոր յաջորդեցին Մոնբելիէցի Սօվատ, Ժալապէռ եւ ուրիշներ որոնք թէ՛ Ֆրանսայի եւ թէ՛ Գերմանիոյ մէջ մեծ աղմուկ հանեցին:

Մօթիւթ՝ Բարիզի բժշկական ընկերութեան (1828) առաջնորդութիւնով՝ հիւանդներու վրայ խել մը փորձեր ըրաւ, որոնցմէ ոմանք կատարեալապէս յաջողեցան: Նաեւ Իտալիոյ մէջ Թիպէռ-Գաւալօ անուն բժիշկը, իբրեւ այն ժամանակուան համար առ-նուազ բան մը, ելեկտրական բժշկութեամբ կը պարապէր եւ երբեմն խիստ մեծ յաջողութիւններ կ'ունենար: Գաւալօյի դարմանած բազմաթիւ հիւանդութիւններու մէջ կը գտնուէին դնդեղներու անկարողութիւն, ղդայական գործարաններու հիւանդութիւններ, ջղացաւ, ջղանկանութիւն, յանկարծական դալկացում, յօդատապէր, յօդացաւեր, դժուար ծննդաբերութիւններ, դժուար դաշտան, ամենութիւն եւ ուրիշներ:

Վան-Թաւսիկ, Սիկօտ, Պէլթօլոն, Պոլիաթի եւ ուրիշ երեւելի դիտաւորներ ալ աւելի կամ նուազ գոհացուցիչ փորձերով պարապեցան:

Սանցմէ Պերթօլոն եւ Սիկօտ մանաւանդ, ելեքտրական բժշկութեան վրայ մէյ մէկ գիրքեր յօրինած են, որոնց մէջ խիստ կարեւոր եւ օգտակար գործողութիւններ եւ յաջողական հիւանդութիւններու բուժումներ կը գտնուին:

Առանց մէջ կրնամ անուն բժիշկներ աւելի ելեքտրական դարմանին վրայ ընդարձակօրէն խօսող մէկը չեղաւ ակայն: Լանսանի մէջ հասարակաց դարմանատուն մը հաստատեց, ուր ելեքտրականութիւնը հրաշքներ գործեց: Բաղաքին երեւելիները, հարուստները խումբ խումբ հոն կը դիմէին:

Լանսանի մէջ հաստատուած այդ վայրը, որուն ժողովուրդը «առողջութեան տաճար» անունը կուտար, նոյն իսկ ծանօթ անձնաւորութիւններու դիտաւորութեան առարկայ կը դառնար: Այնպիսի տաճար մը էր ան, ուր քաղցր նուագներ կը լսուէին, ուր ցոլացած լոյսը զմայլելի արդիւնքներ առաջ կը բերէր: Մագնիսա-ելեքտրական ըսուած ոքանչելի անկղիններ, մահճակալներ, որոնք թմրած գործարանները արթնցնելու, խիստ յամառնաս հիւանդապ գետիններու մէջ կատարուած էին: Այդ անկողինները վեց ապակի տաքերու վրայ հաստատուած էին եւ երկնագոյն կապոյտ անդունեներով ծածկուած: Ելեքտրական մեքենան մեր ձայնայ չէնքի մը մէջ կը գտնուէր, ուրկէ անտեսանելի հաղորդիչներով անկղիններու վրայ կ'ուղղուէր անկէ բխած հուրը: Այդ անկղիններուն մէջ պառկողները քիչ ատենէն իրենց ոյժի զօրութիւնը կը սառնային ու բոլոր ասոնցմէ զատ ամբութեան դատապարտուողներ հոն նոր ուժ, նոր կորով կը ստանային, մէկ բառով կ'երիտասարդանային:

Տասը տարիներէ ի վեր ամենացած երկու անձեր չէին կրնար ծննդագործելը ելեկտրականութիւնը կենդանացուց սերընդագործելու իրենց կարողութիւնը: Կրամմին տուած խորհուրդին վրայ՝ ամուսնացեալ այդ երկու անձերը իրենց անկողինները կողիացուցին. երկաթէ հաղորդակցութեան թելը կղզիանայ: Այսպէսով ասանրութ օր չարունակ ելեքտրադարմանի (électrothérapie) ենթարկուելէ յետոյ կինը լղացաւ եւ... խիստ առողջ տղայ մը աշխարհ բերաւ:

Վան-Թաւսիկ, Մէրքաէն եւ ուրիշ-

Ը.

Ճաշէն յետոյ, Ֆոնթընէլ վիլլային մէջ, անուշաբոյր ծաղկի ածուներուն երկայնքը, ծովուն հանդէպ՝ որ իր մրմնջող ալիքներով կը ծեծէր ծովափի աւազակոյտերը, պարոն ու տիկին Թրէնդորիէ կը խօսակցէին Արմանի հետ, մինչ Բոլ որ Բրավան, իր թեւը առած կամուրջին, յամրօրէն կը պտտէր: Ցած ձայնով կը խօսէին, խուսափելով իրենց բարեկամներուն խումբին մօտենալէ. կարծես թէ կը վախնային իրենց խօսքերը լսելի ընելէ: Սեղանէն ելլելէ ու սուրճը պարտէզին վրայ խմելէ յետոյ, հաղիւ թէ սիկառները վառուած, Մինա եւ պառոնը, կարծես միեւնոյն մտածումն թելադրուած, իրարու մօտեցած էին:

(Շարունակելի)

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (78)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՍԷՐ

Է.

— Ձիրդ ձեր ըսածին պէս, պատասխանեց Բրավան, կատարեալ հանդարտութեամբ. ի մտայ պիտի ունենաք տարբ ապացոյցը:

— Այդ ապացոյցը ի՞նչ պիտի ըլլայ...

— Ամէնէն համոզիչ ապացոյցը դոր այր մը կրնայ ընծայել իր սիրոյն համար:

— Հետաքրքրութեամբ կը սպասեմ:

Մինչ Լիւսի այս խօսքերը կ'ընէր, թեթեւ աղմուկ մը լսուեցաւ ու մանկամարդ աղջիկը ետին դարձուց իր գլուխը: Ցոնթընէլ կոմսը, չափազանց արժգունած, Լիւսիի ետին կեցած էր:

— Շատո՞ց հոս էք, հարցուց մանկամարդ աղջիկը չփոթմամբ:

— Բիչ մը առաջ եկայ, ըսաւ Արման այլայլած ձայնով: Ձեր ետեւէն դրկեցին զիս: Մեկնելու ատենը հասած է:

— Ժամը քանի՞ է:

— Երեք:

— Այդչափ յառաջացա՞ծ է:

Կոմսը ծաղրական ժպիտ մը ունեցաւ, ըսելով.

— Կ'երեւայ թէ ժամերը անդդալի կերպով անցեր են ձեզի համար:

Արմանի դէմքը, չեչոը, դիրքը այնքան իրական ու խորունկ վիշտ մը կ'արտայայտէին որ հակառակ իր ձեւացուցած անդդած կերպարանքին, մանկամարդ աղջիկը ազդուեցաւ եւ լուռ մնաց: Ցամրաբար ճամբայ ելաւ, պանդոկ դառնալու համար: Կառքը ու ձիերը կը սպասէին դրան առջեւ: Կոմսը խօսքը Բոլի դարձուցեալ, որ քովէն կը քալէր, ըսաւ.

— Կը հաճի՞ս մեր բարեկամներուն իմաց տալ թէ պիտի մեկնինք, եթէ կը փութաքին սակայն:

— Ցօժարակամ:

Կոմսը անհետացաւ բակին մէջ, ու Լիւսիի հետ առանձին դառնուեցաւ պոմ մը: Վրդովումով լի նայուածք մը փոխանակեցին: Ամէնէն բուռն կրքամաքները կը բարձրանային կոմսին չրթունքներուն վրայ. հաղիւ կրնար զսպել զանոնք: Ի վերջոյ չկրնալով դիմադրել, Օր. Անարիմոնի դաստակէն բռնեց, դէպ ի իրեն քաշեց, ու մանկամարդ աղջկան աչքերուն մէջէն դիտելով մինչեւ անոր սրտին խորը, ըսաւ.

— Ցայտնեց թէ կը սիրէ ձեզ, այնպէս չէ՞:

Արմանի վիշտին դժնդակ հանգամանքը, խօսքին նախատական ձեւը եւ դրեթէ թէրտ խօսելակերպը զայրացուցին մանկամարդ աղջիկը, որ նոյն բերտ չելաւով պատասխանեց.

— Իրաւունք չունի՞ այդ բանը ըսելու ինծի, ու եռ՝ մակ ընելու զայն:

Արմանի աչքերը դանդաղեցին, չրթունքները սարսռացին եւ քրտինքի կայլակներ մարգրտի պէս շարուեցան ճակատին վրայ:

— Ձեզի ըսաւ այդ բանը, յարեց կոմսը: Ու դուք ինչ պատասխանեցիք:

— Ձեզի ի՞նչ:

Դրեթէ խեղդուկ ձայնով մը, արցունքներէն հեղձամղձուկ, ըսաւ Արման.

— Լիւսի, կ'աղաչեմ, խնայեցէք ինծի: Երկանիկ չեմ:

— Ցայտնեց թէ կը սիրէ ձեզ, այնպէս չէ՞:

Արմանի վիշտին դժնդակ հանգամանքը, խօսքին նախատական ձեւը եւ դրեթէ թէրտ խօսելակերպը զայրացուցին մանկամարդ աղջիկը, որ նոյն բերտ չելաւով պատասխանեց.

— Իրաւունք չունի՞ այդ բանը ըսելու ինծի, ու եռ՝ մակ ընելու զայն:

Արմանի աչքերը դանդաղեցին, չրթունքները սարսռացին եւ քրտինքի կայլակներ մարգրտի պէս շարուեցան ճակատին վրայ:

— Ձեզի ըսաւ այդ բանը, յարեց կոմսը: Ու դուք ինչ պատասխանեցիք:

— Ձեզի ի՞նչ:

Դրեթէ խեղդուկ ձայնով մը, արցունքներէն հեղձամղձուկ, ըսաւ Արման.

— Լիւսի, կ'աղաչեմ, խնայեցէք ինծի: Երկանիկ չեմ:

Մանկամարդ աղջիկը աւելի քաղցրօրէն դիտեց կոմսը: Իր այնքան ճշմարիտ տխրութիւնը լուցած էր Լիւսիի սիրտը: Լրջօրէն ցնցեց գլուխը ու ըսաւ.

— Կամս, կը բամնուիմ ձեզմէ, եթէ երբեք անձնութիւն պիտի պատճառեմ ձեզի:

— Ո՛չ, մի բարկանաք, ըսաւ Արման, աղերսալից կերպարանքով: Անոր տուած պատասխանիդ իմացուցէք ինծի.. այդ բարութիւնը ունեցէք:

— Էհ ուրեմն, պատասխանեցի թէ ինծի հետ սիրաբանելէ տարբեր զբաղումներ կրնայ գտնել:

Արմանի դէմքը ուրախութիւն ճառագայթեց, մանկամարդ աղջկան առջեւ խոնարհութիւն մը ըրաւ, ու դրեթէ ցած ձայնով, իբր թէ ամէնար իր ըսելիքէն, մրմնջեց.

— Շնորհակալ եմ:

Մանկամարդ աղջիկը աւելի քաղցրօրէն դիտեց կոմսը: Իր այնքան ճշմարիտ տխրութիւնը լուցած էր Լիւսիի սիրտը: Լրջօրէն ցնցեց գլուխը ու ըսաւ.

— Կամս, կը բամնուիմ ձեզմէ, եթէ երբեք անձնութիւն պիտի պատճառեմ ձեզի:

— Ո՛չ, մի բարկանաք, ըսաւ Արման, աղերսալից կերպարանքով: Անոր տուած պատասխանիդ իմացուցէք ինծի.. այդ բարութիւնը ունեցէք:

— Էհ ուրեմն, պատասխանեցի թէ ինծի հետ սիրաբանելէ տարբեր զբաղումներ կրնայ գտնել:

Արմանի դէմքը ուրախութիւն ճառագայթեց, մանկամարդ աղջկան առջեւ խոնարհութիւն մը ըրաւ, ու դրեթէ ցած ձայնով, իբր թէ ամէնար իր ըսելիքէն, մրմնջեց.

— Շնորհակալ եմ:

ներ ալ ելեկտրականութեան բուժիչ ազդեցութիւնը պատկերող նմանութիւնակ փորձեր կատարած եւ քիչ շատ յաջող արդիւնքեր ձեռք բերած են։

Ինչպէս կը հասկացուի, մեր ըրած համառօտ տեղեկութիւններէն, ելեկտրականութիւնը, իբրեւ դարման, հին ատենները իսկ բժշկութեան մէջ կը գործածուէր։

Բայց քանի՛ տարիները հոլոված են, անոնց կիրառման եղանակներն ալ այնքան փոփոխութիւններու ենթակուած են։ Ներքսամի մէթոտը, օրինակի համար, ինչքան որ ժամանակին նշանաւոր գիւտ մը սեպուած էր գիտնականներէն, այսօր դարձեալ գիտնականներէն ծաղրանքի առարկայ կը դառնայ։

Հին ատենները անկշիռներուն մէջ ընդարձակ մեքենաներու միջոցաւ բաւական կարելի կ'ըլլայ եղեր, բայց այսօր ելեկտրական պտրիկ ու առձեռն տուփ մը կամ կալվանական սանդ մը բաւական սեպուած է՝ լուծելու համար ղղային տկարութիւնները, եթէ սակայն բուժուելու միջոց ունին։

Հոս թէպէտեւ ճիշդ առիթը կը ներկայանայ արդի բժշկութեան մէջ գործածական ելեկտրական գործիքներու վրայ ալ խօսիլ, բայց անոնց թուումն մասնագիտ թէ երկար ըլլալուն եւ թէ ընթերցողներու չտենչուն ձանձրոյթ առթելուն զանց կ'ընեմ։

Տ. Կ. ԱԼԼԱՀՎԵՐԴԻ

Արտաքին Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱ

Կրօնական միաբանութիւններ. — Պ. Քոնպի ծրագիրը. — Իւմպէռներու գործը։

Բարիզ, 1 դեկտ.—Նախարարաց Խորհուրդին այսօրուան նիստին մէջն Նախագահ Պ. Քոնպի հրաւիրեց կրթական ու դատական նախարարները պատուիրակներ կարգել, արդեն ներքին եւ կրօնական գործոց նախարարներու պատուիրակներուն հետ յանձնաժողով մը պիտի կազմեն՝ պարտաւորելու օրինագիծ մը՝ արդիւնքը կրօնական արտօնուած միաբանութիւնները ուսուցում կատարելէ՝ ա՛ր ատիճանին որ ալ վերաբերի։ Պ. Քոնպ հրաւիրած էր գաւառներու կառավարիչները տեղեկութիւն հաղորդել թէ ինչ պայմանաժամ տալու է՝ իրենց իրաւասութեան սահմանին մէջ գտնուած միաբանական հաստատութեանց փակմանը համար։ Նախարարաց մինչեւ դեկտ. 1 պայմանաժամ տուած էր կառավարիչներուն՝ պատասխանելու համար։ Մինչեւ երեկ իրիկուն քառասուն երկու կառավարիչներ իրենց պատասխանները զրկած էին։ Այսօր ալ միւսներունը կը սպասուի։ Հաւանական կ'երեւայ որ օրինագիծը դեկտ. 15ին ներկայացուի Երեսփ. Ժողովին։

— Իւմպէռներու գործին համար կազմուած խորհրդարանական յանձնաժողովը այսօր ալ շարունակեց պարութային քննութիւնը դատական պաշտօնարանին մէջ։ Այդ աշխատութիւնը որ տակաւին որ եւէ ապացոյց մէջտեղ չի հաներ՝ յանձնաժողովին դիտուած քաղաքական մեղադրութեանց համար, ցոյց կու տայ թէ Իւմպէռները ամէնէն անչնչ մեղադրեալներն իսկ կը պահէին՝ իրենց յարաբերութեանց ընդարձակութիւնը ցոյց տալով իրենց խաբեբայական գործը աւելի յաջողցնելու համար։ Անագին թուր մը գտնուած է որ կը պարունակէ նեխկին նախարար Կիւթալ Իւմպէրի մահուան առթիւ ուղղուած բոլոր ցաւակցական դիրքերը։ Երեւան հանուած են նաեւ բազմաթիւ հրաւիրագիրներ Էլիզէի մէջ արուած գանազան պարահանդէսներուն ներկայ գտնուելու համար։ Կայ նաեւ Ֆէլիքս Ֆոնտոնի մէկ այցետոմսը, որով կը շնորհաւորէ Ֆրէտերիք Իւմպէրը՝ Սանտին մէջ ցուցադրած մէկ նկարին համար։ Մինանդամայն Ֆրէտերիքի ուղղուած հրաւիրագիր մը՝ Ռոմպոլեթի նախագահական դրասասենին մէջ որարդութեան մը ներկայ գտնուելու համար։ Կան բազմաթիւ անձնաւորութեանց այցետոմսերը, մանաւանդ կամպէթիայի եւ արտաքին գործոց նախորդ նախարար Պ. Հանոթոյի։ Ցան. Ֆոնտոյովը քննեց նաեւ Պ. Հանրի Ռոչֆորի կողմէ հաղորդուած նամակներ Իւմպէրներու գործին համար։ Այդ նամակները կնոջ մը կողմը գրուած ըլլալու երեւոյթը ունին։

Մարսիլիա. — Տեղական կառավարութիւնը մէկ ամսուան պայմանաժամ տուած էր միաբանական քանի մը վարժարաններու փակմանը համար։ Այդ պայմանաժամին մէջ թաղապետութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէր նոյն վարժարաններուն աշակերտները համալսարաններու վարժարաններուն մէջ ընդունելու համար։ տակաւին չէ կրցած բան մը ընել, սակայն իր ըրած ջանքերուն։ Թաղապետութիւնը այսօր հրամայեց փակել ազգնց չորս նախնական վարժարաններ զոր Սէն-Վէնսան-ը-Բոլի մայրապետները կը վարեն, եւ որոնց այսկերտներուն թիւն է 478։ Համանման ուրիշ հաստատութիւններ ալ նոյն հրամանը պիտի ստանան մօտերս։

—Երէկ առաւ երբ Բարիզինէրը արթնցան ամբողջ քաղաքը ձիւնով ծածկուած էր։ Կէս օրին, սակայն, սկսաւ անձրեւել։ Ցուրտը այնքան սաստիկ է որ առաւն իսուն տարեկան մարդ մը մեռաւ արեան համախտանիշէ։

ՇԱԲՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Ռուսերը Մանչուրիոյ մէջ։—Չինական գրաւումը։— Միջամտութիւն մը։—Չինու խնամակալունին։

Բէռլին, 30 Նոյեմ.—Ռուսական շրջունները ալ ելեկտրականութեան բուժիչ ազդեցութիւնը պատկերող նմանութիւնակ փորձեր կատարած եւ քիչ շատ յաջող արդիւնքեր ձեռք բերած են։

Ինչպէս կը հասկացուի, մեր ըրած համառօտ տեղեկութիւններէն, ելեկտրականութիւնը, իբրեւ դարման, հին ատենները իսկ բժշկութեան մէջ կը գործածուէր։

Բայց քանի՛ տարիները հոլոված են, անոնց կիրառման եղանակներն ալ այնքան փոփոխութիւններու ենթակուած են։ Ներքսամի մէթոտը, օրինակի համար, ինչքան որ ժամանակին նշանաւոր գիւտ մը սեպուած էր գիտնականներէն, այսօր դարձեալ գիտնականներէն ծաղրանքի առարկայ կը դառնայ։

Հին ատենները անկշիռներուն մէջ ընդարձակ մեքենաներու միջոցաւ բաւական կարելի կ'ըլլայ եղեր, բայց այսօր ելեկտրական պտրիկ ու առձեռն տուփ մը կամ կալվանական սանդ մը բաւական սեպուած է՝ լուծելու համար ղղային տկարութիւնները, եթէ սակայն բուժուելու միջոց ունին։

Հոս թէպէտեւ ճիշդ առիթը կը ներկայանայ արդի բժշկութեան մէջ գործածական ելեկտրական գործիքներու վրայ ալ խօսիլ, բայց անոնց թուումն մասնագիտ թէ երկար ըլլալուն եւ թէ ընթերցողներու չտենչուն ձանձրոյթ առթելուն զանց կ'ընեմ։

Տ. Կ. ԱԼԼԱՀՎԵՐԴԻ

Արտաքին Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱ

Կրօնական միաբանութիւններ. — Պ. Քոնպի ծրագիրը. — Իւմպէռներու գործը։

Բարիզ, 1 դեկտ.—Նախարարաց Խորհուրդին այսօրուան նիստին մէջն Նախագահ Պ. Քոնպ հրաւիրեց կրթական ու դատական նախարարները պատուիրակներ կարգել, արդեն ներքին եւ կրօնական գործոց նախարարներու պատուիրակներուն հետ յանձնաժողով մը պիտի կազմեն՝ պարտաւորելու օրինագիծ մը՝ արդիւնքը կրօնական արտօնուած միաբանութիւնները ուսուցում կատարելէ՝ ա՛ր ատիճանին որ ալ վերաբերի։ Պ. Քոնպ հրաւիրած էր գաւառներու կառավարիչները տեղեկութիւն հաղորդել թէ ինչ պայմանաժամ տալու է՝ իրենց իրաւասութեան սահմանին մէջ գտնուած միաբանական հաստատութեանց փակմանը համար։ Նախարարաց մինչեւ դեկտ. 1 պայմանաժամ տուած էր կառավարիչներուն՝ պատասխանելու համար։ Մինչեւ երեկ իրիկուն քառասուն երկու կառավարիչներ իրենց պատասխանները զրկած էին։ Այսօր ալ միւսներունը կը սպասուի։ Հաւանական կ'երեւայ որ օրինագիծը դեկտ. 15ին ներկայացուի Երեսփ. Ժողովին։

— Իւմպէռներու գործին համար կազմուած խորհրդարանական յանձնաժողովը այսօր ալ շարունակեց պարութային քննութիւնը դատական պաշտօնարանին մէջ։ Այդ աշխատութիւնը որ տակաւին որ եւէ ապացոյց մէջտեղ չի հաներ՝ յանձնաժողովին դիտուած քաղաքական մեղադրութեանց համար, ցոյց կու տայ թէ Իւմպէռները ամէնէն անչնչ մեղադրեալներն իսկ կը պահէին՝ իրենց յարաբերութեանց ընդարձակութիւնը ցոյց տալով իրենց խաբեբայական գործը աւելի յաջողցնելու համար։ Անագին թուր մը գտնուած է որ կը պարունակէ նեխկին նախարար Կիւթալ Իւմպէրի մահուան առթիւ ուղղուած բոլոր ցաւակցական դիրքերը։ Երեւան հանուած են նաեւ բազմաթիւ հրաւիրագիրներ Էլիզէի մէջ արուած գանազան պարահանդէսներուն ներկայ գտնուելու համար։ Կայ նաեւ Ֆէլիքս Ֆոնտոնի մէկ այցետոմսը, որով կը շնորհաւորէ Իւմպէրը՝ Սանտին մէջ ցուցադրած մէկ նկարին համար։ Մինանդամայն Ֆրէտերիքի ուղղուած հրաւիրագիր մը՝ Ռոմպոլեթի նախագահական դրասասենին մէջ որարդութեան մը ներկայ գտնուելու համար։ Կան բազմաթիւ անձնաւորութեանց այցետոմսերը, մանաւանդ Կամպէթիայի եւ արտաքին գործոց նախորդ նախարար Պ. Հանոթոյի։ Ցան. Հանոթոյովը քննեց նաեւ Պ. Հանրի Ռոչֆորի կողմէ հաղորդուած նամակներ Իւմպէրներու գործին համար։ Այդ նամակները կնոջ մը կողմը գրուած ըլլալու երեւոյթը ունին։

Մարսիլիա. — Տեղական կառավարութիւնը մէկ ամսուան պայմանաժամ տուած էր միաբանական քանի մը վարժարաններու փակմանը համար։ Այդ պայմանաժամին մէջ թաղապետութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէր նոյն վարժարաններուն աշակերտները համալսարաններու վարժարաններուն մէջ ընդունելու համար։ տակաւին չէ կրցած բան մը ընել, սակայն իր ըրած ջանքերուն։ Թաղապետութիւնը այսօր հրամայեց փակել ազգնց չորս նախնական վարժարաններ զոր Սէն-Վէնսան-ը-Բոլի մայրապետները կը վարեն, եւ որոնց այսկերտներուն թիւն է 478։ Համանման ուրիշ հաստատութիւններ ալ նոյն հրամանը պիտի ստանան մօտերս։

—Երէկ առաւ երբ Բարիզինէրը արթնցան ամբողջ քաղաքը ձիւնով ծածկուած էր։ Կէս օրին, սակայն, սկսաւ անձրեւել։ Ցուրտը այնքան սաստիկ է որ առաւն իսուն տարեկան մարդ մը մեռաւ արեան համախտանիշէ։

ՇԱԲՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Ռուսերը Մանչուրիոյ մէջ։—Չինական գրաւումը։— Միջամտութիւն մը։—Չինու խնամակալունին։

Բէռլին, 30 Նոյեմ.—Ռուսական շրջունները պահակախումբեր կը պտտին երկրին մէջ Հսին-Մին-Թուն չորակաքը որ վերջին կէտն է Մեծ Պարիսպին եւ Նիու-Չուանկի երկաթուղին մէկ ճիւղին։ Ռուսերը իրենց ձեռք առած միջոցը արդարացնելու համար կ'ըսեն թէ՝ անհրաժեշտ է աւազակութիւնը զսպել երկրին մէջ՝ Լիաու գետակին արեւմտեան կողմը։ Այդ տեղը բոլորովին հանդարտ էր ու խաղաղ՝ Ռուսերուն հեռանալէն՝ այսինքն 1902 հոկտ. 8էն ի վեր։ Հսին-Մին-Թուն ձիով մէկ օրուան ճամբայ հեռու է Մուքէնէն, ուր Ռուսերը վերջերս մնծապէս աւելցուցին իրենց զինուորներուն թիւը։

—Չինացիները օր օրի լուրի կը սպասեն թէ Ռուսերը դրաւած են երկաթուղիին վերջին ու գլխաւոր կէտը՝ Հսին-Մին-Թունի մէջ եւ թէ երկրին գրաւումը սկսած են մինչեւ Մեծ Պարիսպը։

Պէրլին.—Նացիոնալ Զայթունկ հեռագիր մը ստացաւ Բեռերսպուրկէն ծանուցանող թէ Անգլիա ու Ֆրանսա ազդեցութիւն մը կը գործեն Բեռերսպուրկի եւ Թոքիոյի մէջ խաղաղասէր կերպով կարգադրելու Ռուսիոյ եւ Ճարոնի միջեւ վէճի առարկայ եղած խնդիրները Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։

Բէրլին. — Զինու խնամակալունին որ նախ վստահած էր իմանալով որ Ռուսիա չուզեր Մանչուրիայէն ելլել, հիմա մտածած է այլ վիշը, վասն զի հրամայեց որ իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ արուելիք թատերական ներկայացումները եօթը օր տեւեն փոխանակ չորսի։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Բանակը.—Խոշտանգումները։ — Դասերը։

Պէրլին, 30 Նոյեմ.—Երկու ենթասպաներ վերջերս դատուեցան Մակէպուրկի զինուորական տանին առջեւ։ Առանց ամբաստանուած էին թէ ոտքով եւ սուրի պատնէշով զորքեր ծեծած են։ Նաեւ անոնց մէկ մարմինը խողնակով չծած են։ Այդ ենթասպաներէն մէկը, որ հինգ դէպքերու համար ամբաստանուած էր, դատապարտուեցաւ եօթը օրուան բանտարկութեան։ Բէօրնի մէջ տասը թիզանոթաձիգներ երեքէն քսանրուքը օրուան բանտարկութեան դատապարտուեցան՝ նոր գրուած զինուորներ խոշտանգած ըլլալնուն համար։ Դատարանին նախագահը բողոքեց այդ պատիժներուն թեթեւութեանը դէմ, բայց դատապարտուածները յայտարարեցին թէ նոր զինուորները խոշտանգելու հրամանը Շոթ անուն ենթասպայի մը կողմէ տրուած էր իրենց։ Այդ վերջինը արդէն ատիճանազուրկ եղած եւ մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտուած է։ Այդ ենթասպան նոր զինուորները կը տիպէր ախոռին մէկ ծայրէն միւսը վազել՝ խարազանի հարուածներուն տակ։ Նաեւ կռուիի ու տոքի հարուածներու ալ կ'ենթարկուէին։ Չենազանդող զինուորները աւելի ծանր պատիժներու կ'ենթարկուէին Շոթի կողմէ։

—Ռէնպուրկի ենթասպաներէն մէկը վերջերս զինուորութենէն հրաժարեցաւ։ Համպուրկի ոստիկանական մարմնոյն մէջ մնալու։ Այդ անձը ձերբակալուեցաւ եւ զինուորական տանի մը առջեւ պիտի դատուի։ վասն զի հազար հինգ հարիւրէ աւելի պարագաներու մէջ զինուորներ խոշտանգած ըլլալուն համար ամբաստանուած է։ Ատոր ձերբակալման պատճառն եղան բաղմաթիւ բողոքներ՝ երբեմն իր հրամանին տակ գտնուած զինուորներուն կողմէ։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ԽՆԴԻՐը

Զօրավար Բէյխի պատասխանը.— Ենկպոնոյ պատերազմ.— Բանամայի բանտերը.— Թորոկա գեղապեր.— Գերմանիա եւ Բանամա։

Ուաշինկթըն, 30 Նոյեմ.— Բոլոմպիական պատերազմութեան պատ զօրավար Ռէյէս տակաւին չէ ներկայացած Մ. Նահանգաց կառավարութեան։ Ամէն օր կը սեսակցի քոլոմպիական դրօնակատար Պ. Հէյրանի հետ, բայց ո եւ է բան չի հաղորդուիր գաղտնի պահուած այդ բանակցութեանց մասին։ Բարիմէնէ ու Պուէնաւենթուրայէն հասած մասնաւոր նամակներ կ'ըսեն թէ Բանամայի բանտերը լեցուն են յանցաւորներով, որոնք անկանոն պատերազմի դէմ կը բողոքեն։ Բոլոմպիոյ մէջ, գնդապետ Թորրիս զինուորական տանին մը առջեւ կը դատուի։ Այս գնդապետն էր որ կը հրամայէր Բէյնի մէջ, երբ անկանոն կուսակիցները յարձակեցան. իր զօրքերով պահակախումբեր կը պտտին երկրին մէջ Հսին-Մին-Թունի չորակաքը որ վերջին կէտն է Մեծ Պարիսպին եւ Նիու-Չուանկի երկաթուղին մէկ ճիւղին։ Ռուսերը իրենց ձեռք առած միջոցը արդարացնելու համար կ'ըսեն թէ՝ անհրաժեշտ է աւազակութիւնը զսպել երկրին մէջ՝ Լիաու գետակին արեւմտեան կողմը։ Այդ տեղը բոլորովին հանդարտ էր ու խաղաղ՝ Ռուսերուն հեռանալէն՝ այսինքն 1902 հոկտ. 8էն ի վեր։ Հսին-Մին-Թուն ձիով մէկ օրուան ճամբայ հեռու է Մուքէնէն, ուր Ռուսերը վերջերս մնծապէս աւելցուցին իրենց զինուորներուն թիւը։

—Չինացիները օր օրի լուրի կը սպասեն թէ Ռուսերը դրաւած են երկաթուղիին վերջին ու գլխաւոր կէտը՝ Հսին-Մին-Թունի մէջ եւ թէ երկրին դրաւումը սկսած են մինչեւ Մեծ Պարիսպը։

Պէրլին.—Նացիոնալ Զայթունկ հեռագիր մը ստացաւ Բեռերսպուրկէն ծանուցանող թէ Անգլիա ու Ֆրանսա ազդեցութիւն մը կը գործեն Բեռերսպուրկի եւ Թոքիոյի մէջ խաղաղասէր կերպով կարգադրելու Ռուսիոյ եւ Ճարոնի միջեւ վէճի առարկայ եղած խնդիրները Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։

Բէրլին. — Զինու խնամակալունին որ նախ վստահած էր իմանալով որ Ռուսիա չուզեր Մանչուրիայէն ելլել, հիմա մտածած է այլ վիշը, վասն զի հրամայեց որ իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ արուելիք թատերական ներկայացումները եօթը օր տեւեն փոխանակ չորսի։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Բանակը.—Խոշտանգումները։ — Դասերը։

Պէրլին, 30 Նոյեմ.—Երկու ենթասպաներ վերջերս դատուեցան Մակէպուրկի զինուորական տանին առջեւ։ Առանց ամբաստանուած էին թէ ոտքով եւ սուրի պատնէշով զորքեր ծեծած են։ Նաեւ անոնց մէկ մարմինը խողնակով չծած են։ Այդ ենթասպաներէն մէկը, որ հինգ դէպքերու համար ամբաստանուած էր, դատապարտուեցաւ եօթը օրուան բանտարկութեան։ Բէօրնի մէջ տասը թիզանոթաձիգներ երեքէն քսանրուքը օրուան բանտարկութեան դատապարտուեցան՝ նոր գրուած զինուորներ խոշտանգած ըլլալնուն համար։ Դատարանին նախագահը բողոքեց այդ պատիժներուն թեթեւութեանը դէմ, բայց դատապարտուածները յայտարարեցին թէ նոր զինուորները խոշտանգելու հրամանը Շոթ անուն ենթասպայի մը կողմէ տրուած էր իրենց։ Այդ վերջինը արդէն ատիճանազուրկ եղած եւ մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտուած է։ Այդ ենթասպան նոր զինուորները կը տիպէր ախոռին մէկ ծայրէն միւսը վազել՝ խարազանի հարուածներուն տակ։ Նաեւ կռուիի ու տոքի հարուածներու ալ կ'ենթարկուէին։ Չենազանդող զինուորները աւելի ծանր պատիժներու կ'ենթարկուէին Շոթի կողմէ։

—Ռէնպուրկի ենթասպաներէն մէկը վերջերս զինուորութենէն հրաժարեցաւ։ Համպուրկի ոստիկանական մարմնոյն մէջ մնալու։ Այդ անձը ձերբակալուեցաւ եւ զինուորական տանի մը առջեւ պիտի դատուի։ վասն զի հազար հինգ հարիւրէ աւելի պարագաներու մէջ զինուորներ խոշտանգած ըլլալուն համար ամբաստանուած է։ Ատոր ձերբակալման պատճառ եղան բաղմաթիւ բողոքներ՝ երբեմն իր հրամանին տակ գտնուած զինուորներուն կողմէ։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ԽՆԴԻՐը

Զօրավար Բէյխի պատասխանը.— Ենկպոնոյ պատերազմ.— Բանամայի բանտերը.— Թորոկա գեղապեր.— Գերմանիա եւ Բանամա։

Ուաշինկթըն, 30 Նոյեմ.— Բոլոմպիական պատերազմութեան պատ զօրավար Ռէյէս տակաւին չէ ներկայացած Մ. Նահանգաց կառավարութեան։ Ամէն օր կը սեսակցի քոլոմպիական դրօնակատար Պ. Հէյրանի հետ, բայց ո եւ է բան չի հաղորդուիր գաղտնի պահուած այդ բանակցութեանց մասին։ Բարիմէնէ ու Պուէնաւենթուրայէն հասած մասնաւոր նամակներ կ'ըսեն թէ Բանամայի բանտերը լեցուն են յանցաւորներով, որոնք անկանոն պատերազմի դէմ կը բողոքեն։ Բոլոմպիոյ մէջ, գնդապետ Թորրիս զինուորական տանի մը առջեւ կը դատուի։ Այս գնդապետն էր որ կը հրամայէր Բէյնի մէջ, երբ անկանոն կուսակիցները յարձակեցան. իր զօրքերով կապաստի մը համար, զոր Օր. Կրանիէի ժառանգորդները բացած են Ժէզուիթներու դէմ։ Այդ օրիորդը որ չատ բարեպաշտ էր, բոլորովին իր խոստմանահօրը տիրապետութեանը տակ կը գտնուէր, որ արտասովոր միջոցներ կը հրամայէր։ Օր. Կրանիէ անցեալ տարի մեռաւ։ Եղբայրը որ Մասիլիոյ մէջ ծանօթ վաճառական մըն է, զարմանքով իմացաւ թէ քոյրը, նոսար Պ. Տէքորմիի յանձնուած կտակով մը, ընդհանուր կտակընկալ կարգած էր տիկին Օ/լլիէն զոր այնքան չատ չէր ճանչնար, եւ որ խստագոյնս Ռուվիէի ծանօթ էր։ Պ. Կրանիէ հակառակ թէ կտակը բան իսկ օրաւ եղած էր, որով գատ բացաւ, կտակը չեղեալ նկատելով։ Ուրեմն օրը դատարանը լսեց պահանջող խմբին փաստաբանները եւ լսեցաւ Պ. Մէնեժի փաստաբանը։ Պ. Մէնեժ հաշուեպարդարն է Ժէզուիթներու Ընկերութեան որ լուծուած է օրէնքին անուանով։ Պ. Մէնեժի փաստաբանը պահանջեց Պ. Կրանիէի քով գտնուած թուղթերը։ Դատարանին հրամանով խուզարկութիւններ կատարուեցան Պ. Կրանիէի մթերանոցը, ուր պատ մը փլցնելով անոր եռեւէն գտան լիսուն չափ անուանկներ որոնք եկեղեցական զանազան անօթներ զգեստներ ևն., կը պարունակէին ընդամենը հարիւր հազար ֆր.ի արժողութեամբ։ Ուրիշ խուզարկութիւններով ալ հաստատուեցաւ որ Ժէզուիթները մանաւոր առներու մէջ գազանի մատուներ ունին, ուր կը հաւաքուին եւ եկեղեցական արարողութիւն կը կատարեն։ Նոսար Պ. Տէքորմիի տան մէջ կատարուած խուզարկութեան տանն մատուռ մը գտնուեցաւ ուր Ժէզուիթ քահանայ մը կը պատարագէր։ Թէ՛ այդ վերջինը լեւ թէ նոսարը ամբաստանուած են՝ պահած ըլլալնուն համար Ժէզուիթներու վերաբերող եւ հաշուեպարդարութեան փաթաթած գոյքեր։ Կարելի է որ ձեռք անցուած առարկաներուն մէջ ըլլան այնպիսի թղթակցութիւններ որոնք լոյս մը պիտի սփռեն Ժէզուիթներու Ընկերութեան արարքին վրայ արդեն, կամ գոնէ իրենց միաբանութեան ցրուած ըլլալուն, տակաւին գոյութիւն ունին։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մրցում մը բանի մէջ. — Անասունի գիւղ.— Մազերու գոյնը— Նոր թղթախաղ մը.— Աղուէսը խորհրդարանին մէջ.— Ինը տարու հեղինակուհի։

Անգլիոյ Ուորմսու-Սքրուպս բանտին մէջ, քանի մը ամիս առաջ ձերբակալուած անուն բանտարկեալ մը, գրաւ բռնած էր սասերկու ժամուան մէջ ութսուն քիլոմէթր ճամբայ երթալ՝ բանտին դուռերին չորս կողմը դառնալով։ Ուրիշներ կատարեց իր խոստումը պաշտօնեաներուն եւ բանտարկեալներուն ներկայութեանը։ Այս վերջիններուն արձակուրդ տուած էր այդ առթիւ։

— Վերջերս Լոնտոնի մէջ Բէրքինսհաուզն մարդ մը կէ վայրկեանի մէջ հինգ մղոն ճամբայ կտրեց՝ գնդամուղի մը շուրջը դառնալով։

— Մէկ քանի տարի առաջ Պ. Ալպէր Կօտրի որ Բիւքերմէի մէջ, Աթէնքի մօտ, գտաւ կմախքը տարօրինակ անասունի մը որ ձի եւ որոճացող անասուններու խառն հանգամանքը կը ներկայացնէր։ Անոր անունը դրաւ Հիլլասաբերիաս։ Տարուն եթէ գտնուած ըլլար այդ դիւտին, պիտի հաստատէր թէ այդ կրկին հանգամանքը մրցման գիծը կը կազմէ երկնքի ու միաստրակ տաքով անասուններու միջեւ։ Վերջերս Պելճիական Քոնկոյի մէջ որսորդ մը սպաննեց այն անասուններէն մէկը որոնք անիլատակ ժամանակներէ ի վեր կորսուած են։ Առանց անունն է «Օրաքի»։ Նոր որացուածը լայնանդամ է եւ ձիէն աւելի մեծ, ընձուղտի փոքր, այս վերջնոյն կամուածքը ունի։ Գլուխը քիչ մը ծանր, թեթեւ ու երկար պարանոցի մը վրայ, լայնքի գլուխ մըն է։ Գուակին եւ չորս ոտքերուն վրայ կան դեղնագոյն ու մութ կապոյտ գիծեր՝ իրարու խառնուած։ Աւասիկ առաջին անգամ ըլլալով մարդ կը գտնուի կենդանի բրածոյի մը առջեւ։ Ասիկա նոր դէպք մըն է եւ օրաքի չնչին կը տարբերի այն անկրկնելի որ ցարդ իրարմէ կը բաժնէր երկնքի ոտք ունեցող անասունները միաստրակներէն։

— Անգլիացի դատաւոր մը, քննելով մարդերու գոյնին ազդեցութիւնը ոճրագործութեանց վրայ կը յայտարարէ թէ ինը տարուան ուսումնասիրութեամբ, հաստատած է որ այս միջոցին մէջ կարմիր մազ ունեցող եօթը այրեր ներկայացած են դատարանին։ Ոճրագործները յանախ ձեռքերին կարմրած կը ձերբակալուին, բայց կ'երեւայ թէ կարմիր մազը վկայական մըն է բարի վարմունքի։

—Նիւ-Եորքի մէջ այս միջոցիս մեծ ղամուկ կը հանէ նոր թղթախաղ մը բիր որ արդէն ու բոհէրին տեղը պիտի անցնի։ Բիրը կը խաղցուի վարձուներեք թուղթով եւ եօթը հոգիով։ Թուղթերը թաւգրուած են։ Նաեւ իւրաքանչիւրին անկիւնը կայ վարսակի կամ ցորենի փունջ մը։ Խաղը կը կայանայ թուղթերը ձեռքէ ձեռք տալու մէջ, մինչեւ որ մէկ ձեռքի մէջ կեդրոնանան ութէն զօրաւոր ինը թուղթերը։ Այդ արդիւնքը առաջին անգամ ձեռք բերողը ոտքի կ'ելլէ եւ կը պոռայ բրիկ։ Եթէ թուղթերը ցորենի փունջը կը կրեն.75 բուռն կ'արժեն, իսկ վարսակինը՝ 16։ Բառերին չանելու համար հինգ հարիւր բուռն պէտք է։

—Վիէննայի մէջ մարդ մը աղուէս մը պահած էր իր տունը՝ շղթայի կապած։ Աղուէսը յաջողեցաւ փախչիլ եւ փողոց ելաւ, բայց իսկոյն մտաւ Խորհրդարանի շէնքին ներս որ մօտը կը գտնուէր։ Երեսփոխանները ու բարապանները սկսան հալածել։ Նիսաը դադրեցաւ։ Վերջապէս յաջողեցան բռնել աղուէսը որ ձեռքերնէն առաջ երկու երեսփոխաններ խածած էր։ Միջադէպը փակուելէն ետքը նիսաը վերսկաւ, տանելապէսին աղդարարութեամբ։

—Դեղեցիկ սեռին պատկանող հեղինակներուն ամէնէն փոքրն է Մարի Բիրի, բեւեռային նշանաւոր երկրախոյզին աղջիկը։ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի լրագիրները կ'ըսեն թէ Մարի որ ինը տարեկան է, հաւասար մը գրած է բեւեռային երկիրներու աղոց վրայ՝ իր անձնական տպաւորութիւնները հաղորդելով։ Առանց կեանքը ու տպաւորութիւնները կը ներկայացնէ։ Մարի Բիրի այդ տեղերը ծնած է, երբ իր մայրը գնաց դիմաւորելու մուսիոնը։ Եռքիմացիները այդ աղջկան անունը դրին Ա-Ռի-կուի-Թու որ ըսել է ձիւն-պէպէն։ Հարկ է ըսել թէ մայրն ալ քիչ շատ օգնած է այդ հասարին պատրաստութեանը։

Ներքին Լուրեր

Սելամլրիի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Հափտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին հոլանական դեսպանատան գործակատարը ու առաջին թարգմանը, պուլկարական գործակատարը, Սիկիպի ռուսական փոխհիւպատոսը, կէնը, աղջիկը ու ռուսական դեսպանատունէն պաշտօնեայ մը, Մալթայի նաւարանին վերատեսուչ Համմէթ ծովակալը եւ Պարսից դեսպանատան առաջին թարգմանը։ իսկ հիւրանոցին առջեւի բարձրաւանդակին վրայ կը գտնուէին դեսպանատուններէն յանձնարարուած երեսուն չափ հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք արարողութեան իպրանիմ պէյի մէջեցաւ արժանացան։ Մեծարանաց։

ԽՐԻԹԱՅԻ ՇԵՐԻՖ.— Այսօր, Բամազանի տասներեքերորդ օր, պիտի կատարուի Խըրգայի Շերիֆի հանդէսը։ Վեհ. Սուլթանը, այսօր, մեծ հանդէսով, Թոփգապու պալատը պիտի երթայ այցելելու Խըրգայի Շերիֆը։

—Բ. Դրան արարողապետը, երէկ, հրաւիրագիրներ զրկեց բոլոր նախարարներուն եւ կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրատիճան պաշտօնատարներուն, ներկայ գտնուելու Խըրգայի Շերիֆի այցելութեան արարողութեանը։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. — Վեհ. Սուլթանը գնահատելով կայս. մասնաւոր թիկնապահ Ֆէհիմ փաշայի հաւատարմական բարեսիրութիւնները, բարեհաճեցաւ առաջին կարգի Շէֆ ալաթի պատուանշան շնորհել Ն. Վսեմութեան կնոջը։

—Կայս, Իրսատ մը հրամայեց ստանձնել բարեգործութիւն շնորհելով կայս. թիկնապահներուն կարգը դասել կայս. լեռնապահներէն Նէպիլ էֆ.ն՝ որդի Անասարի նահանգներուն քնիչ վարձակալ Շաբիք փաշայի։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Կայս. Իրսատ մը հրամայեց Հիճազի երկաթուղիին երեք վայրաշարժերէն առաջինը կոչել Ալաֆ-Իլ-Համիս, երկրորդը Ալաֆ-Իլ-Մենիս եւ երրորդը Մահմուտ։ Այս անուանները կրող ատխատակներ նոյն տեղը զրկուեցան վայրաշարժերուն վրայ զնանելու համար։

—Կայս. Թիկնապահ Սաղրք-Ի-Մա էյեէա փաշայի պաշտօն յանձնուաւ փութացնել տալ Հիճազի երկաթուղիին շինութիւնը, մինչ գործնական հսկողութիւն կատարել եւ շաբաթը մէկ անգամ տեղեկագիր զրկել բարձրագոյն յանձնաժողովին։ Սաղրք-Էլ-Մուէեէա փաշայի տնօրէնակը այդ առթիւ յատկուում կրած է։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏԷԻ միացման գործողութեանց համար Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդի նախագահին եւ տեղեկատուական հաստատութեանց միջեւ փոխանակուած թղթակցութեանց համառօտութիւնը պարունակող տեղեկագրին վերարտադրել օրինակը մատուցուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին։

— Օսմ. միացեալ պարտքի նոր պարտաթուղթերը Պերլինի սակարանին մէջ ալ ընդունուելու համար պէտք եղած գործողութիւնը կատարուեցաւ։

ԳՈՆԻԱՅԻ նոր կուսակալ Ծաղգ պէյի պաշտօնը վերացուցող կայս. Ցէրմանին ընթերցումը առջի օր մեծ հանդէսով կատարուեր է։

ՏՈՒՐԲԵՐՈՒ ԳԱՆԶՈՒՄԸ, նոր կանոնագրին արամադրութեանց համաձայն, յանձնուած է հաւատիներու։ Այդ տրամադրութեան գործադրութիւնը զանազան տեղեր օգտակար արդիւնքներ ունեցաւ։ Ելմատական նախարարութիւնը այդ պարագային յատուկի ելեկտէ որ ներկայ տարուան գանձումները անշուշտ անցեալ տարիներէն աւելի պիտի ըլլան, սակայն տեսաւ թէ ներկայ 1319 տարուան մարտ, ապրիլ ու մայիս ամիսներուն գանձումները թէեւ գոհացուցիչ քանակութեան մը հասած են, սակայն յունիս, յուլիս եւ օգոստոս ամիսներու գանձումները անցեալ տարուան նոյն երեք ամիսներէն պակաս են։

թիւնները ի վեր հանեց ընդ հովանաւ Վեհ. Սուլթանին։ Ցանձնարարեց Պանքային պայմանէութեան որ իրեն համար ստեղծած զգացումները ստեղծ նաեւ իր նոր ընդհանուր տնօրէնին նկատմամբ՝ որ եւմտական այնքան փայլուն ապարէզ մը անցուցած է եւ որ կարեւոր աշակցութիւն մը պիտի ընծայէ Օսմ. Պանքային։ Երախտագիտութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին կողմէ իր վայելած շնորհներուն եւ բարեացակամութեան եւ կայս. կառավարութեան կողմէ իր դրած սիրալիր ընդունելութեան համար. շնորհակալութիւն յայտնեց իր բարեկամներուն։ Եւ զարկեց բաժակը Օսմ. Պանքային, անոր նոր ընդհանուր տնօրէնին եւ պաշտօնէութեան համար, մաղթանքներ ընելով։ Մափահարութիւններով ողջունուեցաւ այս ճառը։

ՄԱԼԹԱՑԻ նաւարանին վերատեսուչ Համիդէ Ծալկալը, որ երէկ ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան, արարողապետ Իպրահիմ պէյէն խնդրեց որ կ. Պոլսոյ մէջ իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար իր երախտագիտութիւնները մատուցանէ յաս կայս. Դահոյեց։ Մալկալը, երէկ, Օտեսա ուղեւորեցաւ։

ՑՈՒՆԱՐԷՆ տառերով եւ թուրք լեզուով հրատարակուող Անաթոլի լրագիրը կանոններու անսասան ըլլալով անպայման կերպով զգաստման դատապարտուեցաւ։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՈՒՄԱՐ.— Հայասար Փաշա–Էնկիւրիի, Իսկիշէհր–Դոնգալի, Իզմիր–Դատապարի, Սէլանիկ–Մանաստիրի, Սէլանիկ–Տէտէաղաճի, Պէրութ–Դամասկոսի եւ Համա–Բեռանքի երկաթուղիներուն եւ հարիւրին չորս տոկոսաւոր օսմ. պարտաթուղթերու եւ հարիւրին հինգ տոկոսաւոր 1896 եւ 1901ի փոխառութեանց երաշխաւորութեանը յատկացուած տասանորդներու ներկայ տարուան ապրիլին գանձումները եւ հատուցումները պարունակող հաշուեցոյցերը մատուցուեցան ձեռնհաս պաշտօնարանին։

ԹՐՔՀԱԼԱՑԻ (Ըռունատան) օսմ. հիւպատոսը ծրագիր մը մատուցանելով արտաքին գործոց նախարարութեան՝ առաջարկեց Թրքհալայի մէջ մզկիթ մը եւ պարտէզին մէջ հինգ–վեց սենեակնոց հիւանդանոց մը կառուցանել։ Այդ հիւանդանոցին մէջ ձրիաբար պիտի դարմանուին այն մշակները որոնք հողագործութիւն ընելու համար Քարտիցայի ու Թրքհալայի կողմերը կ'անցնին եւ անոնց մեծ մասը կլիմային տաքութենէն կը հիւանդանան։ Ծրագիրը կ'առաջարկէ մզկիթին իմամներուն ու հիւանդանոցին բժիշկի, դեղի եւայլն ծախքերը հոգալ՝ հոն գտնուած Կարի Օրլանի վագֆին հասոյթէն։ Այդ ծրագիրը յանձնուեցաւ Էվգաֆի նախարարութեան։

ՊԻԹԼԻՍԷՆ մեզ կը գրեն.— «Քանի մը օր առաջ տեղս դէպի Մուշ մեկնեցաւ Լա–Նիւ–Եորք ապահովագրական Ընկերութեան քնիչ–գործակալներէն Թորոսեան Մկրտիչ էֆ. որ իր պատուաւոր գործառնութեամբը, պարկեշտ նիստուկացմամբ ծանօթ–համակիրներու լայն շրջանակ մը գծեց իր շուրջը։ Կարդալէ յետոյ ասկէ բաւական առաջ տեղական թերթերու մէջ երեւցած այն գրութիւնը որ իրաւամբ կը մտանչէր կարգ մը ապահովագրական Ընկերութեանց գեղծ գործակալներու արարքը եւ կը դիւրացնէր ժողովուրդը այսպիսիներէ, գոհ ենք եւ սիրայն յայտարարելու թէ այդ պատուակիր գործակալը, հակակշռեց այդ գրութեան տպաւորութիւնը որ մեր վրայ թողած էր, ունենալով հանդերձ յիշեալ յօդուածին մէջ նկարագրուած անձին ճարպիկութիւնը, գործունէութիւնն ու լեզուանութիւնը միաձգամայն։ Երեսունէ աւելի անձեր ապահովագրեց, անոնց առջեւ պարզելէ ու բացատրելէ եղբ. ընկերութեան ամէն կանոններն ու սակագրեր, ու միայն այն տեսն սարգել կուտար առաջարկութիւնները, երբ ապահովագրելը լիովին ըմբռնած համոզում դայրացուցած ու ապահովագրութեան պէտք զգացած կ'ըլլար։

— «Այս տարի եղական տարի մը եղաւ իր պատուղներու առատութեան տեսակէտով։ Բուն քաղաքի պարտէզներուն մրգերը բաւական չէլլալով՝ շրջակայ գիւղերէն անագին քանակութեամբ կը բերուին՝ օրն օրէն լափուելու համար։ Մրգերի բիւրաւոր այլազանութիւններու մէջ գաղպիրը ունի իր տեղը։ Զարմանալիօրէն առատ է այս տարի երկնատուր այս ուտելիքը։ Լիարը մինչեւ 9 դրչ.ի ծախուեցաւ։ Դաղպիի բաղադրութիւնը մեր կողմերը այնքան անծանօթ է, որքան չատ գործածութեան մէջ է։ Ու իրաւունք ունէր եւրոպացի դրօսաշրջիկ զոյգը — որ այս պահուս հոս կը գտնուի — զարմանալու ի տես այդ կանանչագոյն ուտելիքին՝ զոր մենք կը սիրենք իբր Իսրայէլացիներու մանանան ընդունելի։ Բայց արդեօք մեր գիտնալու յաւակնութիւնը, Եւրոպացիներուն անգիտութեան չափ ծիծաղելի չէ՝»

ԼՈՆՏՈՆԻ մէջ մասերս անգլիացի նշանաւոր բժիշկ մը հրապարակախօսութիւն մը պիտի կատարէ նորածին մանուկներու մահուան վրայ։ Այդ առիթիւ պիտի պարզէ զանազան երկիրներու մէջ գործադրուող միջոցները։ Այդ մասին օսմ. կառավարութիւնէն ալ տեղեկութիւն ուզուած ըլլալով, սա չորս կէտերուն վրայ տեղեկագիր մը պահանջուեցաւ բժշկական վարժարանէն։ — Ս. Դպրեվանքներու պարտականութեանց եւ ուսման ատենանին համար սահմանուած օրէնքները ու կանոնները։ Բ. Աղքատ կիներու ծննդաբերութեան պահուն եղած օգնութիւնները։ Գ. Մննդեան տեսն պատահած մահերը։ Դ. Այդ առթիւ եղած գիւղական տեղեկութիւնները, մանրամասնութիւնները եւայլն։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Պետական Խորհուրդը նկատելով որ իմամները եւ կրօնական պաշտօնեաները ամուսնութիւնները ժամանակին չեն տեղեկագրեր մարդահամարի վարչութեանց, նկատելով որ ամուսնութիւնները գիւղերու եւ թաղերու մէջ բան օրինի պէտք է կատարուին ծերոց ժողովներու ներկայութեանը եւ քրիստոնեայ հասարակութեանց հոգեւոր պետերուն կողմէ, սակայն երբեմն, նոյն գիւղին իմամները եւ կամ կրօնական պաշտօնեաները առանց տեղեկութիւն ունենալու, ուրիշ գիւղի մը մէջ ամուսնութիւն կը կատարուի, որով կարգ մը դժուարութիւններ կը ծագին, որոշեց որ ասկէ վերջը գիւղի մը մարդահամարի տոմարին մէջ արձանագրուողները ուրիշ գիւղի մը մէջ ամուսնանալու համար նախապէս անոնց բնակավայրի փոխադրութեան գործողութիւնը կատարուի եւ ամուսնութեան համար որ եւ է արգելք չլլալը հաստատուի։ Ուրիշ գիւղի մը իմամը եւ կրօնական պաշտօնեաները այդ գործողութեանց կատարումէն ետքը միայն կատարեն ամուսնութիւնը։ Ասասատաղները կէս ասկի տուգանքի դատապարտուին եւ կրկնութեան պարագային օրինական պատիժին ենթարկուին։ Միանգամայն ամուսնութիւնները միւնետ տասնչիրգ օր տեղեկագրուին մարդահամարի վարչութեանց։

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ գործատնութեանց մասին նորանոր միջոցներ ձեռք առնելու մասին կայս. Իրատէ մը հաղորդուեցաւ Բ. Դրան։ Այդ հրամանը հաղորդուեցաւ հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան։ Պետական Խորհուրդն ալ այդ մասին խորհրդակցութիւն պիտի կատարէ։

ԷՏԻՐՆԷԻ մէջ քանի մը հարաստներ ձեռնհաս պաշտօնարանէն արտօնութիւն պիտի խնդրեն նոյն քաղաքին մէջ շաքարի գործարան մը հաստատելու համար։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Աւեւելեի ապարանին գործաւորներէն Սվերդցի Յովսէփ իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ Տօքթ. Իսիլիքճեան էֆ.ի որ՝ իր կնոջ ծննդաբերութեան ատենի ճգնաժամերուն մէջ՝ դիւրանց հասնելով իր ճարտար խնամքները նուիրեց ողնու

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ԻՆ

Պահեստի գումար Մէկ Միլիարդ 981 Միլիոն 518,483·42 Ֆրանք

Ամենայն տեսակ ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, փափաքանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինաւէթ խանի դէմը, Վօյվոտա խան, Ղալաթիա, կ. Պոլիս։ 579

ԼԻԻՐՊԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԻՄ
Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ

76 միլիոն ֆրանք

Կեդրոնական վարչութիւն Բէրլին,
Բէլթիէ փողոց թիւ 8 և 10

—o—

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվոտա, Լօրանտօ խան։ Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Ռէմէ Լիսէն։

ԲԷՐՇԵՐՈՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բէրլր, Մեծ Փողոց, թիւ 410

Բէրշերոն վաճառատունը որ Կ. Պոլսոյ վաղեմի մէկ հաստատութիւնն է, նորէն բացած է ոսկեղօծման, փայլի ու կոճ կարասիքի գործարանը ու վաճառատունը։ Վերանորոգած է գործարանին մէջ պատրաստութեանց եղանակը. նաեւ բաւական կարեւոր դրամագլուխ մը ունի։ Ծանր նուէրներ գործերը կատարելապէս, կարճ ժիջոցի մէջ ու խիստ ազան կը կատարուի։ Իր հին համբաւը պահելով ժողովրդէն համարումը ու վստահութիւնը պիտի չունի։ Վաճառատան ու գործարանին ջնջատ կարեւոր նոր-թիւններ կան։

ՀԱՋԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԽԱՑԾՂԱՆ ՀԱԳՐԷ ԷՖԷԻՄ

Խայծղանի այս ջուրը ամէն կերպով գերազանց է Նուրպայէ բերուած կարգ մը նոյն կարգի ջուրերէ որոնց բաղադրութիւնը յայտնի չէ, եւ որոնց համար այնքան չլնծու. գովեստներ կը կարդացուին։ Հագդը Էֆէմ խայծղանը օսմ. ու օտար բժիշկներու գնահատանը եւ առողջապահական Խորհուրդին արտօնութիւնը արժանացած է։ Անոր գործածութիւնը ընաւ սամոքսի խանգարում առաջ չի բերեր, ինչպէս կ'ընեն խայծղանի միւս ջուրերը։ Սիրա օգտակար է հաղի, ցնդղատպի, կուրծքի հարբուխներու, ինֆլուէնցայի եւ Թոքախտի առաջին չրջաններուն։ Կը գտնուի առաջնակարգ վաճառատուններու եւ դեղարաններու մէջ։ Գինն է հինգ դրուշ։ 27—80

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի, Ֆրոսոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող ոստիկաւք։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Բամսէգ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէլպը	3000	Օսայրիս	2250
Գեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Գասբրնի	1500
Մարիօնիս	2500	Գիլէտ	1500

Թիպս չոգենաւը, նաւապետ Թոմբն, ամսոյս դէպի 22ին Լիվրբուլն հոս կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՄԱՆ & ԸՆԿ.
—ՈՒԻԹՄԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՀԷՔՄԱՍ ՄՈՍ & ԸՆԿ.

194 31, Ֆենչրչ Սթրիթ Լիվրբուլ։

ՍՏԻՐ, ԿԻՆ, ՏՂԱՅ

Ս'արդս տենդի հիւանդութենէ վերջը տկար կը մնայ, մանաւանդ տղայ մը։ Թէպէտև Տարի չիտեսնուի, հիւանդին պէտք է տալ

Հիշերու վրայ ասոր ուշադրութիւն ընել պէտք է։

18

SCOTT'S EMULSION

և տկարութիւնը անմիջապէս և վստահաբար կը փարատէ և կը տեսնուի որ

ԸՍԳՕԹԻ ԲԸՂԷԴՐՈՒԹԻՒՆ

մարմինը պատող բոլոր տկարութիւններու դեմ ամենամեծ դեղ է։ Բրեգական տակ ասոր հաւասար բան մը չկայ. այնպէս կատարեալ կը բժշկէ որ կը կարծուի թէ հիւանդութիւնը կուտէ ու կը կլլէ։

Բոլոր դեղագործներէ և դեղաբաշխներէ կը գնուի։

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳԱԲՍԻԻԼՆԵՐԸ

Միջոցին գործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականեխիչ դեղերուն ամենէն աղուն և ամենոյա թրացնելին է։
Վաճառատեղին դեղարան Լապուռա, 31, Rue Philippe-de-Girard, PARIS.

Գլուի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մանաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

Ch^les FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

584

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ' ԱՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, լիզերը, սկառները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՅՕՍԳՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելու կ'օգնէ։ Այս Յօսգօրը որ Քիմկալին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիշնայ հիւանդութեանց պատճառով և ու անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեսակ տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, լիզերը կը թուլնան, ծունկերը կը կարտնն ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը արագէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը առաջանայ։

Կոդուսած Յօսգօրը կրկին տրեան մէջ մտցնելու և գայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմագէտներէն Գիլեօն՝ Օ վօ Լէսիթին Պիլեօն անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ տրեան մէջ, լիզերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ երկնցուցած են. տենդ որ զեղծումներու պատճառով անկարգութեան մատնուած են և փոքրագոյն անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ վօ Լէսիթին Պիլեօն Ovo-Lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամենէն ազդու դեղն է շաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղաբաշխներու մօտ։

ԳԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Ռէֆ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Իվերնիա	13900	Միրվանիա	5598
Մաքսանիա	18900	Քանադանիա	4341
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Լամբանիա	12950	Բաւարա	2945
Նալիանիա	8845	Թրքիա	2936
Ասիպրիա	8128	Միրքիա	2935
Էնթուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէքսը	2181
Ուլանիա	7269	Նէրպաւլի	1611

Դիմել առ ՅՈՒԼԻ & ՍԻՍԷՐ
Joly et Seager
Ռէյմանթիլի խան, թիւ 6, 7, 8 Գալատա
Բարձր ուսմանց փողոց։ 25

ԲԱՆԿ ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՑՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒՄ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ ապրանքներու, նաւերորդութեան պատճառներու, երկաթուղիի ու շոգեկառքի մէջ ապրանքներու փոխադրութեան ու հաստատ սառույցի խորտակումներու դէմ, ի շարս նոցա, կենդանի գրաստի պայմանագրով։

Ընկերութեան գումարները ամբողջապէս ճարուած	10,666,667 ֆր.
Ի խնայողութեան գումար	129,000,000 »
Ապահովագրեալներու վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ պահեստ ապահովագրին ու տարիս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Նոր Գալատա Հիւղին, Ազարեան խան Վօյվոտա, Ղալաթիա, և Ղալաթիոյ գործակալութեան, Էսկի Կէօմրի կ խան, Բարափին դրան։
Տէօրէն, կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ա. Հիրիմիրզ 524

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԱՑՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Ն. ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 Ֆր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 Ֆր. Տարեկան ճիւղ 15,264,915 Ֆր.
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ է, Կ. ՊՈԼԻՍ ՖՐԻՏԻ ԼԻՈՒԷ

Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Հաճօրլօ խան, 52—56.

Լիազօր Ներկայացուցիչ
Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ
745

Մանաւանդ.—Դաւառներու մէջ լաւագոյն եւ գործունեայ գործակալներ կ'ընդունուին։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ

ՀՐԱՆՔԱՅԻՆ ԿԷՐԴԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ
Ընդարձակ Հրքի Կ Պոլսոյ եւ Օսիսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1089	Գոմ	1497	Գոզ	1011	Մալմ	724	Բոգարիս	186
Ալէքթ	3607	Գոնկ	2906	Գրօտնս	1695	Մարկնկ	2273	Մարթա	1113
Անճէլս	1841	Դորսս	895	Հիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ալբիս	1735
Արիզոզ	2371	Ֆիտս	4311	Հիտալկս	1361	Միքսատս	3567	Սիլվիս	1193
Գասանս	1822	Ֆօրնս	937	Հինաու	3720	Մելս	1057	Սէրեզ	1300
Գորոտինս	1264	Ֆուրս	2383	Հոլտարդ	3600	Մօնդէպլլս	1725	Բասուս	1328
Գրամս	1076	Ֆրաբս	1713	Հուսմէլ	595	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսն	1546
Գրիւնս	841	Ֆինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Քարս	3827
Գրէֆֆալս	4431	Իպրս	2464	Իսանս	5540	Օռիս	4100	Քուլտս	1470
Դէլրս	1671	Իտիորաս	1520	Ջիւնս	1030	Օնեարս	4083	Քորդիս	487
Դալիբաս	1337	Իրազս	1841	Բէլս	1053	Օրլանս	1535	Ուրսին	2429
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Բօլքին	2367	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Դազս	1094	Ֆինլանս	1828	Բօլնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիրթս	2229	Վէլիզուրնս	2396
Միսէրս	1831	Ֆրանչիսքս	4532	Լէբանոս	2272	Բինսլաս	1663	Եէս	1850
Գլիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվերնս	1843	Բօլս	1613	Զէրս	1200
Գոլրաստս	4235	Նիգանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօսէս	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հրքէն հոս հասած է։
Գլիս չոգենաւը, նաւապետ Եբնկ։
Ընդհանուր վաճառքով Հրքէն հոս կը սպասուի։
Հօրսիս չոգենաւը, նաւապետ Գրոֆթ։ դեկտեմբեր 13ին։
Դիմել առ Ջորջ Սանդերսոն & ՀԻԼՏ ԵՆԹԻՔՍ
Թիւ 23—24 Գիւլէ Միւլէք Խան Գալատա 377

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նպաստաւոր երթեւեկութիւններ
Յուլիս

Գշ. 18/1 Սեվաստարոլ ժամը 10ին միջօրէին առաջ։
Տարտանել, Այնարոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Յաֆա, Հայֆա-Մահտ, Ալեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Եշ. 20/3 Օտեսսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 22/5 Մէրսէլիա, Իզմիր, Բիրէ, Ալեքսանդրիա, ժամ 10ին միջօրէէն առաջ։ Օտեսսա ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Կիր. 23/6 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Տրապիզոն, Բիրէ, Գանդուսմ ժամը 3ին միջօրէէն առաջ։ Գուրիլաղ, Վառնա, Օտեսսա ժամը 3ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԷՆ ԵՒ ՀԱԼԷՊԻՆ
Ն. ԲԱԳԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍԿԱՏՈՒԹԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ
Դեկտ. 7ին Սիրէսի, Սեւ Ծովն։
ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ
Դեկտ. 8։ Սիրէսի, ուղ. Մարսիլիա։
Ցանկալի տարեցոյցներ Բարձրի համար։
Առաջին կարգ 245 Ֆրանք։ Բէլոպալ 75 Ֆր։ Տեղեկութիւններ կամարանի եւ Գալատայի Թաղ Խան Գալատայի։
Թ 513 Թ ԲԷՔՈՒԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԾԲԼՅՏ. ԼԻԵՕՆԷՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելեան միջեւ բանող ոստիկաւք

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիքթորիան	10500	Նիլամ	3500	Ֆրանսիս	2500
Ամէրիկան	10500	Էմիրէնի	3500	Ամրիա	2000
Բէնգալիան	10500	Ուրմէն	3000	Ալեքսանդրիա	2000
Լանքասթրիան	9000	Այնէրիան	3500	Ֆրանսիս	1900
Ֆիլատէլֆիա	9000	Ադանիան	3500	Ֆրանսիս	1300
Ֆոլտանիան	8000	Սինինան	2500	Ֆրանսիս	1328
Ֆորթիան	8000	Անտոյանիան	2500	Թ. Ուիլսն	1546
Կասդոնիան	8000	Պալմիրա	2500	Քարս	3827
Ֆիրենիան	8000	Լէսպիան	2000	Քուլտս	1470
Ֆալէրնիան	3700	Մինեռ	900	Քորդիս	487
Վալսիան	3700	Ուրբինս	800	Ուրսին	2429
Ֆլամինիան	3700	Լիսաբ	80	Վասրս	1914
Ֆրանսիան	3300			Վօլս	1289

Աղբանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն արագ ազատելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն կանչելու համար իրենց հրամանը ջրել չոգենաւին ժամանելէն 24 ժամ առաջ։

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
ԷՖՎԱՐ ԼԱՆՏՆԷՆ
Ղալաթիա, քարտէզի վրա մաքսատան հին տեղ։
600

Աղուանատեր ՋԱՐԵՆՊԵՌՈՍՈՒԹԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (203)

ՖՈՐԹՈՒՆԵԻ ՏՈՒՆ ՊՈՒԱՆՈՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Թ

Պ. Տորժէր իր բարկութիւնը պիտի պուռկար, թէ երբեք իր քարտուղարը միայն հոն գտնուէր, բայց ինքզինքը զսպեց, ոչ թէ կոմսուհիին՝ այլ իր աղջկան համար։

Ալիս անպիսի ջղագրգիռ վիճակի մէջ կը գտնուէր, որ կրնար տագնապ մը առաջ բերել. հարկ էր իր զգայականութիւնը խնայել։

Իր բարկութիւնը թափելու համար մէկուն վրայ, սեղանաւորը Մաքսիմի օձիքէն բռնեց։

—Ինչո՞ւ համար հեռագիր կը բերես այնպիսի անձեր, որոնց տեղը չէ հոս, հարցուց Պ. Տորժէր։

—Սիրելի մօրեղբայր, քիչ յետոյ չնորհակալ պիտի ըլլաք իմ բրածներուս համար, պատասխանեց Մաքսիմ առանց չփոթելու։

—Շնորհակալ ըլլալ քեզի. կը ծաղրե՞ս զիս։

—Պարո՛ն, կը խնդրեմ մտիկ ըրէք ինծի, ըսաւ կոմսուհին։

—Անօգուտ է, տիկին։ Գիտեմ թէ ի՞նչ պիտի ըսէք ինծի։ Աղջիկս ձեզմէ առաջ յայտնեց. մէկ բառին իսկ չեմ հաւատար ձեր կողմէ տերիւրուած վէպին, գոչեց Պ. Տորժէր։ Դալով այն մարդուն՝ որ կը համարձակի հոս ներկայանալ, իմ կողմէս արտաքսուելէ յետոյ, որոշած եմ ա նոր ներկայութիւնը չհանդուրժել, յարեց սեղանաւորը, դէպի Պ. Բարնոէլ յառաջանալով։

Պ. ը Բարնոէլ սարսռաց, եւ քիչ մնաց որ կարճ կապել տար իր պաշտպաններուն կողմէ կատարուած հաշտարար փորձերը. բայց իր աչքերը Ալիսի հանդիպեցան, ու Ռայէր լուռ մնաց։

Այդ յորսրա լռութիւնը ա՛լ աւելի կասդեցուց Պ. Տորժէրը, որ աւելի խիստ շեշտով մը ըսաւ.

—Մեծ ժպտութիւն է տարկա, եւ պէտք է վերջ մը տալ անոր։ Զեզի կը դիմեմ տիկին։ Աղջիկս քիչ մը առաջ կրկնեց այն պատմութիւնը, զոր ըրեր էք անոր։ Կը յայտարարէք թէ իմ դրամարկղս բացած էք։ Ազատ էք պարծենալու արարքի մը վրայ, որուն համար պէտք է չիկնիէք, բայց մի յուսար դիս համոզել թէ ձեր պաշտպանելը մեղսակցիդ չէ։

Զեմ ուզեր արդարութեան յանձնել զայն, եւ կը մոռնամ ձեր անօրակելի ընթացքը. բայց պէտք չունիմ ձեր բացատրութեանց, որոնք անմեղ չեն հաներ ձեր պաշտպանած մարդը։ Հաւանական է որ միայն Պ. Պորխոֆի թուղթերուն աչք ունիք. բայց Պ. ը Բարնոէլ յիսուն հազար ֆրանք յափշտակեց ինէ։ Այդ կարծեցեալ նամակը անոր դէմ կը վկայէ։ Իր պաշտպանութեան միջոց ներկայացնէ կարծեցեալ պարտապանը, որ դրած է այդ նամակը, թո՛ղ հոս բերէ զայն... Նամակը սեղանիս վրայ է։

—Կ'ուզէք տեսնել զայն, հարցուց Մաքսիմ, մեղմօրէն մօտենալով դրան։

—Տեսնել... ո՞վ։ Ի՞նչու համար գործի կը խառնուիս դուն։

—Կը հարցնեմ ձեզ թէ կ'ուզէք տեսնել այդ նամակը գրող անձը, հարցուց Մաքսիմ հանդարտօրէն։

—Ի՞նչ կատակ է տարկա։

—Լրջօրէն կը խօսիմ։ Բան անձս ձեր նախատեսնելիին մէջ կը գտնուի. առանց ձեր թոյլտուութեան կամ ձեր թոյլտուութեամբ, ներս պիտի կանչեմ զայն։

Ու դուռը բանալով, Մաքսիմ դուրսը դուրս հանեց։

—Հանեցէք ներս մտնել, ըսաւ այն պաշտօնեային, որ Ժորժէի հետ նստած էր ապասման սրահին նստարաններուն վրայ։

Մօրեղբայրս կը փափագի ձեզի հետ խօսակցիլ։

—Բայց ա՛յ... բնա՛... քրթմնջեց սեղանաւորը։

Մաքսիմ ընաւ նկատի չառաւ մօրեղբօր ժամանակ խօսքը, ու դէպի իրեն քաշելով կալորարէնը, որ մտեցած էր իր անունը արտասանուած ատեն, աչխատութեան սենեակը մտցուց զայն։

Այն զուարթ երիտասարդը որ Մաքսիմի կողմէ կը բռնադատուէր մարդոց ներկայանալու, ալ եւս չէր խորհեր ապրաղալի ձայն հանել։ Ներկաները բարեւեց, գլխարկը ձեռքերուն մէջ դարձուց ու ահաբեկած ալքերը բացաւ։

—Ո՞վ էք դուք, հարցուց Պ. Տորժէր բրօարէն։

—Կալորարէն Ակէնոր, համարեակ Պ. Շարլի մօտ, ածուխի մեծաքանակ վաճառական, Ֆլանար փողոց, մրմնջեց պաշտօնեան։ Պարո՛ն, եթէ կ'ուզէք տեղեկութիւններ առնել, գործատէրս հարցուցէք...

—Կը ճանչնամ ձեր գործատէրը. բայց խնդիրը ատոր վրայ չի դառնար։ Ի՞նչ գործ ունիք հոս։

—Ցեմ... չեմ գիտեր։

—Ես գիտեմ, ըսաւ Մաքսիմ. Ցառաջացէք, սիրելիս։ Մօրեղբօրս գրասենեակին վրայ գտնուած սա թուղթը առէք։

Կալորարէն մեքենաբար հնազանդեցաւ եւ նամակը ձեռքերուն մէջ առաջին պէս գուչեց.

—Իմ գրած նամակս է ասիկա։

—Դո՞ւք գրած էք այս նամակը, գոչեց սեղանաւորը։ Հիմա պիտի տեսնենք թէ ճշմարտութիւնն է որ կը յայտնէք։ Աւասիկ գրիչ եւ մելան։ Առաջին պարբերութիւնը ընդօրինակեցէք։

Կալորարէն թերեւս կարծեց թէ սեղանաւորը իր տան մէջ պաշտօն մը յանձնելէ առաջ, կ'ուզեր հասկնալ թէ ազէկ գիր ունէ՞. ներողութիւն խնդրելով Պ. Տորժէրի թիկնաթոռը նստաւ եւ սկսաւ ծալրագոյն խնամքով գեղագրել։

Հաղիւ թէ տասը բառ գրած էր, Պ. Տորժէր ձեռքէն առաւ թուղթը եւ Պ. ը Բարնոէլի ցոյց տալով ըսաւ.

—Կը բաւէ. հասկցայ։ Դուք իբր քարտուղար ծառայեր էք պարոնին։

—Բայց ա՛յ... չեմ ճանչնար զայն։

Համարակալին ու Պ. ը Բարնոէլի իրար դիտելու ձեւէն հասկցաւ Պ. Տորժէր թէ անոնք առաջին անգամ ըլլալով իրար կը տեսնէին. ուստի իր չեչը փոխեց։

—Ուրեմն ինծի ըսէք թէ ո՞վ տուն առած է ձեզի այդ նամակը։

—Շա՛տ լաւ, պարո՛ն, պատասխանեց Կալորարէն, Ժիւլ Վինեարին է, ձեր արդկակալը։

—Կը սա՛ղ։

—Կ'երդնում թէ չեմ սուտ։ Վինեարի իմ բարեկամս էր... կը յուսամ թէ մինչեւ հիմա է... իրիկուն մը Բարթին արճարանը եկաւ եւ այս նամակին բնագիրը բերաւ իր հետ, խնդրելով ընդօրինակել զայն... կ'ըսէր թէ այդ նամակը ձեր կողմէ կուգար։

—Ի՞նչպէս համարձակեցաւ այդ բանը ընել... անկարելի է... Վինեարի պարկեշտ մարդ մը է... չպիտի կրնար անոր առջեւ ըսել քիչ մը առաջ յայտնածիդ։

—Ներեցէք, պարո՛ն։ Ես պատասխան եմ, եւ եթէ ձրբեք մարդ դրկելով հոս բերել տաք Ժիւլ Վինեարին, անիկա լսածս ներքէ իմ ըսածներս։

Այս պատասխանը այնքան անկեղծորէն եւ բնական կերպարանքով մը արուեցաւ որ Պ. Տորժէրի համոզումները ցնցեց. սեղանաւորը չատ վարանում ու չփոթաձայր մնաց իր բռնած ընթացքին առջեւ։

Բարնոէլ կը պատսէր յանքերը։ Բարեկամի մը կողմէ խարուած ըլլալը ուրախութիւն չէր պատճառեր իրեն, թէեւ ինքը նպաստաւորուէր անկէ։

Բայց Ալիս, որ ինաւ չէր սիրած Վինեարին եւ Ռայէրի անեղութիւնը եւեան ելլելը կը տեսնէր, ճանչցաղեղ դէպք մը առաւ։

(Շարունակելի)